

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
док. екон. наук, професор
_____ Володимир СИБІРЦЕВ
«___» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Управління інвестиційним портфелем комерційного банку»

Виконав: здобувач вищої освіти 2 курсу, групи ФС-23Мз ОПП
«Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

_____ **Євген РАНГА**

«___» грудня 2024 р.

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

_____ **Наталія ГАВРИЛОВА**

«___» грудня 2024 р.

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри
аудиту, обліку та оподаткування ЦНТУ

_____ **Тетяна ФОМІНА**

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-23Мз

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та фондовий
ринок»)

Ранга Євген Петрович

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Управління інвестиційним
портфелем комерційного банку».

« 30 » червня 2024 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) канд. екон. наук, доцент **Наталія ГАВРИЛОВА**

« 30 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

д-р екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

(підпис)

« 30 » червня 2024 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет

Центр заочної та дистанційної освіти

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Ступінь вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

Володимир СИБІРЦЕВ

« 02 » вересня 2024 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Ранга Євген Петрович

(прізвище ім'я по батькові повністю)

1. Тема роботи «Управління інвестиційним портфелем комерційного банку»
(назва)

1. Керівник роботи Гаврилова Н.В., канд. екон. наук, доцент
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 10.12.2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є вивчення теоретичних засад управління інвестиційним портфелем комерційного банку, аналіз його практичних особливостей в умовах невизначеності. Завдання: розгляд економічного змісту інвестиційного портфеля комерційного банку; визначення заходів інвестиційної стратегії комерційних банків; проведення аналізу та оцінки інвестиційної діяльності комерційного банку; розгляд організаційно-економічної характеристики АТ «Укрсиббанк»; проведення аналізу фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк»; проведення аналізу та структура інвестиційного портфеля АТ «Укрсиббанк»; визначення напрямків оптимізації структури інвестиційного портфеля комерційного банку.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2024 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2024 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2024 р. листопад 2024 р. листопад 2024 р. грудень 2024 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2024 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2024 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписки, опубліковані статті).	грудень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	грудень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	грудень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	грудень 2024 р.	
12.	Захист роботи	грудень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

« 02 » вересня 2024 року

(підпис керівника)

Гаврилова Н.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 02 » вересня 2024 року

(підпис здобувача)

Ранга Є.П.

(прізвище та ініціали)

Анотація

Ранга Є.П. Управління інвестиційним портфелем комерційного банку. Рукопис

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування». Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2024.

У роботі розглянуто організаційні та методичні засади управління інвестиційним портфелем комерційного банку, визначено економічний зміст інвестиційного портфеля комерційного банку, розглянуто класифікацію, методи формування інвестиційного портфеля комерційного банку та напрямки управління та окреслено заходи інвестиційної стратегії комерційних банків.

Проведено аналіз та здійснено оцінку інвестиційної діяльності комерційного банку на прикладі АТ «Укрсиббанк», розглянуто організаційно-економічну характеристику АТ «Укрсиббанк», проведено аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк» та проведено аналіз структури інвестиційного портфеля АТ «Укрсиббанк».

Розглянуто напрямки оптимізації інвестиційної діяльності комерційного банку, окреслено етапи та напрямки розробки інвестиційної стратегії комерційного банку, окреслено напрямки оптимізації структури інвестиційного портфеля комерційного банку.

Ключові слова: інвестиційна діяльність комерційного банку, інвестиційний портфель комерційного банку, інвестиційні операції комерційного банку, інвестиційні цінні папери

Annotation

Ranga E.P. Management of the investment portfolio of a commercial bank.
Manuscript

Qualification work for the second (master's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, banking and insurance" OPP "Finance, banking and insurance". Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2024.

The work considers the organizational and methodological principles of managing the investment portfolio of a commercial bank, determines the economic content of the investment portfolio of a commercial bank, considers the classification, methods of forming the investment portfolio of a commercial bank and management directions, and outlines the measures of the investment strategy of commercial banks.

An analysis and assessment of the investment activity of a commercial bank using the example of JSC "Ukrsibbank", the organizational and economic characteristics of JSC "Ukrsibbank" are considered, an analysis of the financial and economic activity of JSC "Ukrsibbank" is carried out, and an analysis of the structure of the investment portfolio of JSC "Ukrsibbank" is carried out.

The directions of optimization of investment activity of a commercial bank are considered, the stages and directions of development of investment strategy of a commercial bank are outlined, the directions of optimization of structure of investment portfolio of a commercial bank are outlined.

Keywords: investment activity of a commercial bank, investment portfolio of a commercial bank, investment operations of a commercial bank, investment securities

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	7
1.1. Економічний зміст інвестиційного портфеля комерційного банку	7
1.2. Класифікація, методи формування інвестиційного портфеля комерційного банку та напрямки управління	18
1.3. Заходи інвестиційної стратегії комерційних банків	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «Укрсиббанк»	28
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк»	32
2.3. Аналіз та структура інвестиційного портфеля АТ «Укрсиббанк»	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	46
3.1. Розробка інвестиційної стратегії комерційного банку	46
3.2. Напрямки оптимізації структури інвестиційного портфеля комерційного банку	55
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64

ВСТУП

Актуальність теми. Інвестиційна діяльність комерційних банків є важливою складовою сучасного банківського бізнесу. Вона спрямована на підтримку економічного відновлення та забезпечення сталого економічного розвитку. Основний зміст інвестиційних операцій комерційних банків полягає в управлінні акумульованими фінансовими ресурсами, їх перерозподілі та інвестуванні в ключові проекти, що мають стратегічне значення. До напрямів такої діяльності належать інвестиції у власний розвиток, фінансування інших компаній, формування диверсифікованого інвестиційного портфеля та участь у довгостроковому фінансуванні інноваційно-інвестиційних ініціатив.

За умов нестабільності в політико-економічній сфері та зростання дисбалансів у банківській системі виникає необхідність у поглибленому аналізі теоретичних та методичних аспектів інвестиційної діяльності банків. Дослідження особливостей і закономірностей сучасного етапу інвестиційної роботи банків стає все більш актуальним. В Україні визначальна роль в інвестиційному процесі належить комерційним банкам. Вивчення інвестиційних операцій комерційних банків набуває значення через стрімке зростання обсягів інвестиційного ринку, викликане впровадженням інноваційних фінансових інструментів, поширенням інформаційних технологій та підвищенням попиту на високодохідні активи.

Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля є головною умовою успішного ведення банківського бізнесу. В нестійких фінансово-економічних умовах механізм формування інвестиційного портфеля тісно пов'язаний з інвестиційним процесом. Банки обслуговують рух коштів, власниками яких є населення, бізнес та крупні інвестори клієнти. Мобілізація цих коштів і спрямування їх на інвестування через ринок цінних паперів є однією з головних інвестиційних функцій банків. Не менш важливою є функція вкладання коштів в інвестиційні проекти власних і залучених ресурсів, а саме формувати інвестиційний портфель комерційного банку.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних засад управління інвестиційним портфелем комерційного банку, аналіз його практичних особливостей в умовах невизначеності.

З метою досягнення мети були окреслені та вирішені наступні завдання:

- розгляд економічного змісту інвестиційного портфеля комерційного банку;
- розгляд класифікації інвестиційних операцій комерційного банку;
- визначення заходів інвестиційної стратегії комерційних банків;
- проведення аналізу та оцінки інвестиційної діяльності комерційного банку;
- розгляд організаційно-економічної характеристики АТ «Укрсиббанк»;
- проведення аналізу фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк»;
- проведення аналізу та структура інвестиційного портфеля АТ «Укрсиббанк»;
- проведення заходів розробки інвестиційної стратегії комерційного банку;
- визначення напрямків оптимізації структури інвестиційного портфеля комерційного банку.

Об'єкт дослідження – процес визначення, аналізу та напрямків оптимізації управління інвестиційним портфелем комерційного банку, розробка заходів мінімізації ризиків інвестиційного портфеля комерційного банку.

Предмет дослідження. Теоретико-методичні основи та прикладні засади щодо напрямків удосконалення управління інвестиційним портфелем комерційного банку.

Методи дослідження. У процесі досягнення поставленої мети дослідження було застосовано низку взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціалізованих методів, що логічно інтегруються в загальну структуру аналізу. Зокрема, використовувалися такі підходи: діалектичний метод пізнання, методи наукової абстракції, індукції та дедукції; системний підхід (для розкриття сутності

економічних категорій); класифікаційно-аналітичний метод (для визначення класифікаційних ознак фінансових інструментів та інвестиційних портфелів); статистичний аналіз, графічний метод (для ілюстрації тенденцій розвитку фондового ринку України); економіко-математичне моделювання, прогнозування, метод екстраполяції, а також синергетичний підхід (для оцінки фінансового стану емітентів з метою формування інвестиційного портфеля).

Наукова цінність одержаних результатів. Теоретичними і практичними результатами проведеного нами дослідження, які відносимо до наукову новизну визначено:

запропоновано:

- напрямки стратегічного управління інвестиційним портфелем комерційного банку з урахуванням сучасних умов діяльності.

одержали подальший розвиток:

- систематизація підходів щодо визначення категорії «інвестиційний портфель комерційного банку».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися на: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери» (ЦНТУ, 28 листопада 2024р.) результатом вказаних досліджень опублікування тез на тему «Сучасні тенденції інвестиційної діяльності комерційних банків»

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконана та оформлена згідно методичних рекомендацій та вимог. Кваліфікаційна робота викладена на 70 сторінках комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота включає 14 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Економічний зміст інвестиційного портфеля комерційного банку

Інвестиційний портфель комерційного банку розглядається як сформований набір об'єктів фінансового та реального інвестування, призначений для реалізації розробленої банком інвестиційної стратегії та загальної стратегії розвитку.

Відповідно до тверджень відомих науковців А. Мещерякова та Л. Лисяк визначається, що «банківські інвестиції – це кошти, вкладені на певний період у цінні папери, випущені урядом, місцевими органами влади, недержавні боргові зобов'язання, акції і облігації акціонерних товариств, похідні фінансові інструменти, деривативи та інші види цінних паперів. Банківські установи інвестують не тільки у цінні папери, а й здійснюють інвестиції у нерухомість, інтелектуальні цінності, майнові права тощо» [42].

У працях вітчизняних науковців Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. визначається, що: «Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів передбачає вкладення інвестиційних ресурсів в цінні папери для формування їх портфеля. Інвестиційні можливості банків визначаються обсягом сформованого ними інвестиційного потенціалу, який залежить від величини банківських пасивів» [62].

На інвестиційну діяльність комерційних банків впливають внутрішні та зовнішні чинники, які можна побачити на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Чинники впливу на інвестиційну діяльність комерційного банку

Джерело: [1]

Варто відмітити, що внутрішні чинники впливу є основними в процесі розвитку і поглиблення інвестиційної діяльності та формування інвестиційного портфеля.

З урахуванням цього, важливо детально проаналізувати ключові особливості банків, у своїй діяльності орієнтованих на інвестиційну складову. До основних характеристик таких установ можна віднести:

- широкофункціональні кредитні організації, які об'єднують значну кількість можливих видів діяльності на ринках цінних паперів, а також на інших фінансових майданчиках;
- головний акцент робиться на залученні капіталу за допомогою операцій із цінними паперами;
- як незалежні, ліквідні та кредитоспроможні установи, банки основну діяльність здійснюють на оптових фінансових ринках;
- пріоритет надається середньо- та довгостроковим інвестиціям;
- основу кредитно-інвестиційного портфеля становлять цінні папери, при цьому більшість банків переважно орієнтуються на недержавні фінансові інструменти;
- банки активно співпрацюють із різними учасниками інвестиційного ринку;
- в умовах підвищеної невизначеності на ринку саме банки залишаються чи не єдиними інституціями, здатними виконувати комплексну роботу, пов'язану з ідентифікацією, оцінкою, аналізом, управлінням, контролем та моніторингом ризиків, пов'язаних із інвестуванням;
- банки мають унікальну можливість здійснювати розрахунково-касові операції, що дає їм доступ до значних обсягів кредитних ресурсів навіть у складних економічних умовах, коли інші учасники ринку стикаються зі зменшенням операційної активності.

Попри багатогранність напрямів інвестиційної діяльності, банківське інвестування спрямоване передусім на підвищення прибутковості банку та ефективне управління ризиками. Наприклад, коли банк фокусується на швидкому отриманні високих доходів від активних операцій, це знижує його ліквідність. І навпаки, прагнення до високої ліквідності часто супроводжується зменшенням дохідності. Таким чином, успішність діяльності банківських установ безпосередньо залежить від їх інвестиційної стратегії.

Взаємозв'язок системи управління кредитно-інвестиційною діяльністю банка та збільшенням його вартості представлена на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Взаємозв'язок системи управління кредитно-інвестиційною діяльністю банку із збільшення його вартості

Джерело: [6]

Забезпечення належного рівня ліквідності є критично важливим, адже це свідчить про раціональне управління ресурсами: уникнення надлишку ліквідності дозволяє мінімізувати втрати потенційного прибутку. Тому банки повинні постійно диверсифікувати свої операції, розширювати обсяги інвестицій і особливу увагу приділяти визначенню оптимального рівня ліквідності.

Серед першочергових завдань сучасних банків є визначення стратегічних напрямів інвестування та формування ефективного інвестиційного портфеля.

Інвестиційний портфель – це структурована сукупність активів, яка включає об'єкти як фінансового, так і реального інвестування. Він формується для досягнення конкретної інвестиційної цілі згідно з обраною стратегією.

Ефективне управління портфелем передбачає виважений підхід і базується на глибокому аналізі індивідуальних потреб інвестора, а також можливостей, які пропонують доступні інвестиційні інструменти. Під час побудови портфеля варто враховувати такі чинники: очікуваний рівень прибутковості, збереження

та зростання капіталу, ризик-менеджмент, податкові зобов'язання та інші важливі умови.

Інвестиційний портфель (з англ. portfolio, investment portfolio) – це сукупність активів, яка може включати реальні або фінансові інвестиції. Він охоплює різноманітні цінні папери з різними термінами дії, рівнями ліквідності та іншими характеристиками, які належать одному інвестору та управляються як єдине ціле для досягнення визначених цілей.

Варто відмітити, що у своїх дослідженнях автори, О. Д. Вовчак та Н. М. Руцишин визначають: «інвестиційний портфель як сукупність здійснених банком інвестицій з метою одержання прибутку та диверсифікації ризиків» [12, 13].

Відповідно до своїх трактувань Данілов О. Д., Івашина Г. М. та Чумаченко О. Г. визначають, що: «ефективність цілеспрямованого формування сукупності об'єктів реального та фінансового інвестування для провадження інвестиційної діяльності, а отже, і портфеля інвестицій, залежить від обраної стратегії» [17].

Інвестиційний портфель формується цілеспрямовано, об'єднуючи об'єкти фінансового чи реального інвестування. Його створення базується на заздалегідь розробленій стратегії, що визначає конкретну інвестиційну мету.

До складу інвестиційного портфеля можуть входити різноманітні активи, такі як золото, нерухомість, акції, опціони та інші інструменти.

Основні типи інвестиційних портфелів

- портфель доходу – зосереджений на максимізації прибутку в короткостроковій перспективі, незалежно від динаміки зростання капіталу у тривалому періоді.

- портфель росту – орієнтований на забезпечення високих темпів приросту капіталу у довгостроковій перспективі, навіть якщо рівень поточного прибутку є невисоким. Основна мета – збільшення ринкової вартості активів.

- ПАММ портфель – спрямований на максимізацію прибутку від вкладень у ПАММ-рахунки, забезпечуючи швидке зростання інвестиційного капіталу.

Підходи до управління ризиками

- Агресивний портфель – створюється для досягнення максимальної дохідності, незалежно від рівня ризику. Він пропонує найвищу норму прибутку, але супроводжується високою ймовірністю втрат.

- Поміркований портфель – характеризується середнім рівнем ризику, наближеним до ринкового, і середньоринковою нормою прибутку.

- Консервативний портфель – побудований з метою мінімізації ризиків. Його вибирають інвестори, які віддають перевагу стабільності, уникаючи високоризикових активів.

Така класифікація дозволяє інвесторам обирати відповідний портфель залежно від їхніх цілей, толерантності до ризику та очікуваної дохідності.

Управління інвестиційним портфелем потребує раціонального підходу і гарантує найкращі результати, які вимагають ретельного аналізу, а також прийняття інвестиційних інструментів для включення до портфеля. В процесі формування портфеля варто враховувати наступні складові: необхідний рівень поточної дози, збереження приросту капіталу, додаткові аспекти, ризики тощо.

Портфельне інвестування поділяється на кредитний портфель, портфель цінних паперів (інвестиційний портфель) та портфель реальних інвестицій. На рис. 1.1. представлені суб'єкти портфельного інвестування.

Рис. 1.3. Суб'єкти портфельного інвестування.

Джерело: [18]

Сучасні фінансові інвестиції нерозривно пов'язані зі створенням інвестиційного портфеля. Цей процес ґрунтується на принципі, що більшість інвесторів віддають перевагу вкладенню коштів у кілька фінансових інструментів, формуючи певну комбінацію таких активів. Головною метою вибору цих інструментів є побудова оптимального інвестиційного портфеля.

Інвестиційний портфель являє собою цілеспрямовано сформований набір фінансових активів, що використовується для реалізації інвестиційної стратегії, розробленої відповідно до обраної політики підприємства. У більшості випадків основним фінансовим інструментом для інвестування капіталу виступають цінні

папери, тому для таких підприємств поняття «інвестиційний портфель» часто ототожнюється із терміном "портфель цінних паперів".

В процесі виконання інвестиційних операцій комерційні банки формують інвестиційний портфель, їх класифікація представлена на рисунку 1.4.

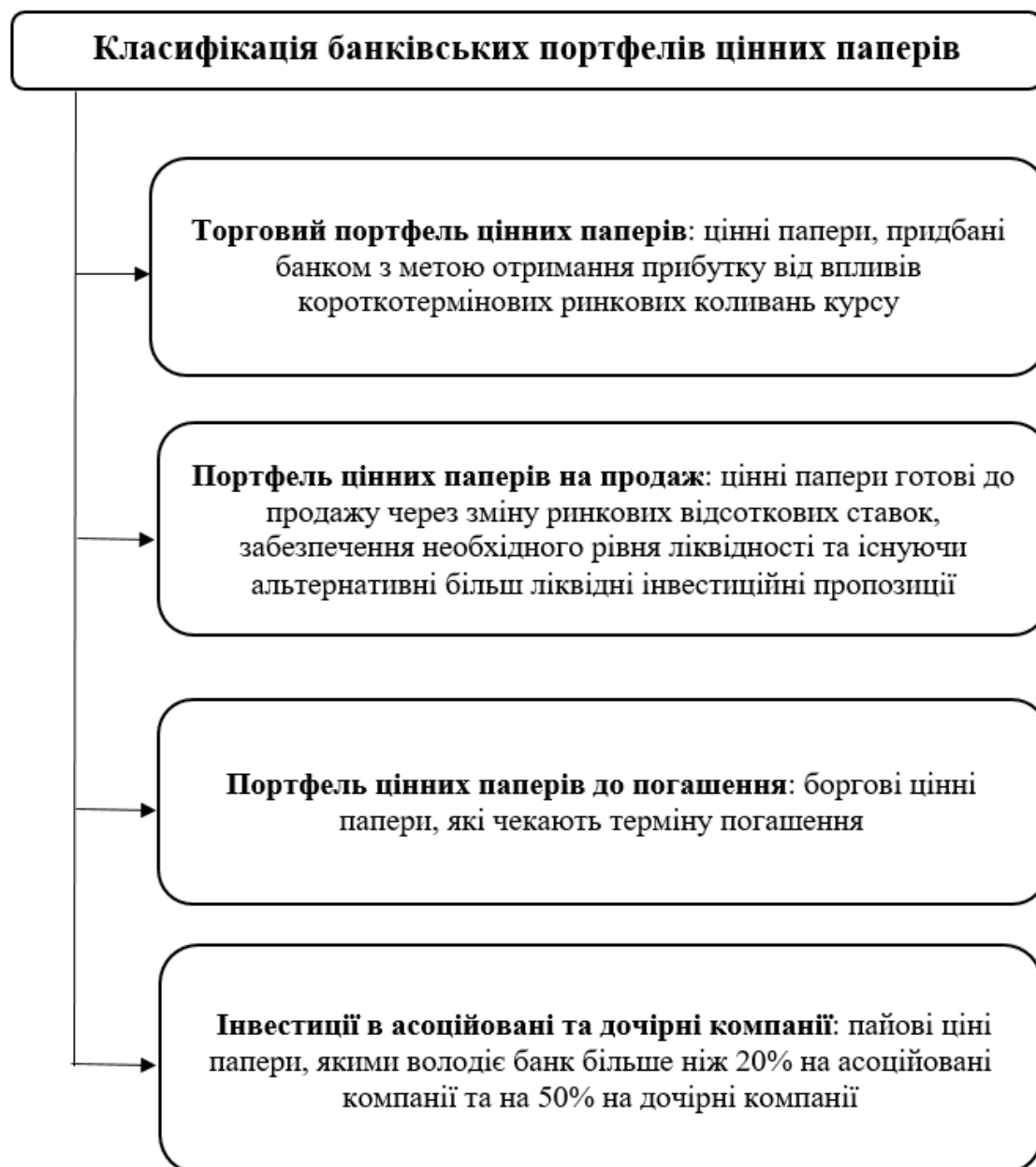

Рис. 1.4. Класифікація банківських портфелів цінних паперів

Джерело: [22]

Крім запропонованої класифікації, існує і інша, яка має право на існування та представлена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестиційних портфельів комерційного банку

За метою інвестування	одержання прибутку; збереження капіталу; забезпечення резервів; забезпечення ліквідності; розширення сфери впливу; спекулятивні
За ступенем досягнення інвестиційних цілей	інвестиційний портфель прибутковості; інвестиційний портфель зростання; венчурний інвестиційний портфель; збалансований інвестиційний портфель; гарантійний інвестиційний портфель; незбалансований інвестиційний портфель; інвестиційний портфель, що вимагає диверсифікації.
За видом інструментів інвестування	портфель цінних паперів; портфель реальних інвестицій; депозитарний портфель; іпотечний портфель; позичковий портфель; валютний портфель; комбінований портфель.
За рівнем ризику фінансових інструментів	неризиковий; з мінімальним ризиком; з середнім ризиком; високоризиковий; спекулятивний.
За стратегією формування	короткостроковий; середньостроковий; довгостроковий.
За рівнем управління	фіксований; з пасивним управлінням; середній за рівнем контролю; що вимагає щоденного контролю.

Джерело: [22]

Аналіз якості інвестиційного портфеля банку має свої унікальні особливості, серед яких одним із головних є оцінка обсягу проблемних активів. Це пояснюється тим, що фінансовий баланс банку не містить повної інформації щодо ступеня ризику окремих цінних паперів. Для вирішення цього питання застосовуються встановлені коефіцієнти ризику, які залежать від типу портфеля цінних паперів.

Відповідно до вимог Національного банку України, класифікація інвестицій у цінні папери для їх оцінки та обліку включає такі категорії:

- цінні папери торгового портфеля;
- цінні папери, віднесені до портфеля на продаж;
- цінні папери в портфелі до погашення;
- інвестиції в асоційовані та дочірні компанії.

Торговий портфель цінних паперів вважається найменш ризиковим. Він складається з фінансових інструментів, придбаних банком для перепродажу або отримання доходу від короткострокових змін їхньої ринкової вартості. У цей портфель включаються лише високоліквідні активи, тому ризик для таких операцій практично відсутній, і коефіцієнт ризику дорівнює нулю.

Портфель на продаж формується з фінансових інструментів, які банк може продати в разі змін ринкових умов, потреб у ліквідності чи появи альтернативних інвестицій. До цієї категорії належать боргові цінні папери, акції з невизначеною справедливою вартістю або інструменти з фіксованою датою погашення, які банк не планує тримати до цієї дати. Через недостатню активність фондового ринку в Україні такі інструменти вважаються ризиковими, і для них застосовується коефіцієнт ризику на рівні 20%.

Цінні папери в портфелі до погашення – це боргові інструменти, які банк планує утримувати до закінчення їхнього строку дії. Вони обліковуються за амортизованою вартістю, але потребують регулярного моніторингу на предмет зниження корисності, а також формування резервів у разі виникнення ризиків. Якщо фінансовий стан емітента погіршується, це може спричинити значні

втрати, тому для таких інструментів рекомендується коефіцієнт ризику на рівні 30%.

Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії передбачають придбання пайових цінних паперів, що надають банку право володіння часткою у статутному капіталі таких компаній. Асоційовані компанії – це суб'єкти господарювання, у яких банк володіє щонайменше 20% акцій, а дочірні компанії – ті, де банк має контрольний пакет акцій. Такі інвестиції є досить ризикованими через складнощі в об'єктивній оцінці фінансового стану контрагента. У разі банкрутства дочірньої компанії банк несе відповідальність перед її кредиторами, що збільшує ризикованість таких вкладень. Близько 50% цих інвестицій можна вважати ризиковими активами.

Отже, якісне управління інвестиційним портфелем банку потребує глибокого аналізу ризиків, дотримання нормативних вимог та зваженого підходу до вибору інвестиційних напрямів.

Основною метою інвестиційного портфеля є підтримка виконання стратегічної інвестиційної політики підприємства шляхом вибору найбільш дохідних і стабільних фінансових інструментів. На основі цієї мети формується система локальних цілей для створення інвестиційного портфеля, серед яких основними є:

- досягнення високого рівня інвестиційного доходу в короткостроковій перспективі;
- забезпечення стабільного зростання капіталу в довгостроковій перспективі;
- мінімізація ризиків, пов'язаних із капіталовкладеннями;
- підтримання необхідного рівня ліквідності інвестиційного портфеля;
- максимізація ефекту "податкового щита" у процесі фінансових інвестицій.

1.2. Класифікація, методи формування інвестиційного портфеля комерційного банку та напрямки управління

Аналіз наукових джерел свідчить про широкий спектр можливих підходів до формування інвестиційних портфелів. Основними типами інвестиційних портфелів є:

1. За видами:

- портфель реальних інвестиційних проєктів включає вкладення банку у різноманітні проєкти підприємств.
- портфель цінних паперів охоплює різноманітні види цінних паперів, зокрема акції, облігації корпорацій, державні облігації, векселі тощо.
- портфель інших активів зазвичай доповнює інвестиційну стратегію банків. До таких об'єктів належать нерухомість, дорогоцінні метали, предмети мистецтва чи колекціонування. Вкладення в подібні активи характерні для великих банків, адже основною метою є не короткостроковий прибуток, а збереження вартості активів, підвищення престижу або створення страхового резерву.

2. За основними цілями інвестування:

- портфель зростання орієнтований на об'єкти, які забезпечують швидке збільшення капіталу, проте супроводжуються високим ризиком.
- портфель доходу формується за рахунок активів, що генерують значний дохід, але також мають підвищений рівень ризику.
- консервативний портфель складається з об'єктів із мінімальними ризиками, забезпечуючи стабільний, хоча й помірний, дохід. Ці типи можуть мати проміжні варіанти. Наприклад, агресивні портфелі поєднують максимізацію як зростання, так і доходу. Проте у рамках одного портфеля зазвичай обирається єдиний критерій відповідно до пріоритетних цілей.

3. За ступенем відповідності цілям інвестування:

- збалансований портфель повністю відповідає поставленим цілям завдяки ретельному відбору об'єктів інвестування.

- незбалансований портфель не відповідає початковим цілям його формування.

- розбалансований портфель є попередньо оптимізованим, але втратив свою відповідність цілям через зовнішні або внутрішні зміни, наприклад, зміну податкового законодавства, затримки у реалізації проєктів чи порушення дивідендної політики емітента.

4. За термінами інвестування (стратегії інвестування):

- стратегія «драбини» базується на рівномірному розподілі інвестицій у цінні папери (ЦП) з різними термінами погашення. Вона передбачає встановлення максимально допустимого терміну інвестування, а потім вкладення коштів у рівних частках на кілька інтервалів. Цей підхід не спрямований на максимізацію доходу, але допомагає знизити ризик коливань доходності.

- політика короткострокового акценту полягає в придбанні виключно короткострокових цінних паперів. Основна мета цієї стратегії – забезпечення ліквідності, а не високого доходу.

- політика довгострокового акценту фокусується на отриманні доходу через інвестиції в довгострокові папери. Проте вона недостатньо забезпечує ліквідність.

- стратегія «штанги» передбачає одночасне вкладення коштів у високоліквідні короткострокові та дохідні довгострокові папери. Цей підхід потребує ретельного визначення оптимального співвідношення між ними.

- стратегія процентних очікувань є найбільш ризикованою, адже терміни погашення цінних паперів постійно переглядаються на основі прогнозів змін процентних ставок. Така стратегія може забезпечити високий дохід за умов правильного прогнозування, але також може призвести до значних втрат за помилкових розрахунків. Вона вимагає глибокого розуміння ринкової кон'юнктури та високих операційних витрат.

5. За методами управління портфелем:

- пасивне управління передбачає створення інвестиційного портфеля без подальшого його перегляду.
- активне управління дозволяє регулярно коригувати портфель залежно від прогнозів ринку та змін у його кон'юктурі.

6. За оптимальністю структури портфеля:

- оптимальні портфелі формуються відповідно до поставлених інвестором цілей.
- неоптимальні портфелі не відповідають початковим критеріям інвестування.

Цей підхід до класифікації застосовується для аналізу конкретних видів портфелів або портфеля комерційного банку загалом, що дозволяє визначити ефективність його формування та управління [22, 25].

Оптимізація структури портфеля є ключовою проблемою в інвестиційному процесі. Структура визначається співвідношенням коштів, вкладених у різні об'єкти інвестування, і залежить від індивідуальних цілей інвестора. Підхід до оптимізації базується на визначенні критерію, що забезпечує найбільш ефективне використання ресурсів.

Інвестиційна діяльність та процес формування інвестиційного портфеля залежать від широкого спектра різноманітних факторів. На основі аналізу було визначено ключові чинники, що впливають на вибір інвестора: очікувана прибутковість, податкові умови, процентний ризик, кредитний ризик, ризик господарської діяльності, ризик ліквідності, ризик дострокового вилучення коштів, інфляційний ризик і заставні вимоги. Усі ці фактори мають бути враховані під час моделювання інвестиційного портфеля банку.

Управління інвестиційним портфелем – це процес аналізу, планування, формування та регулювання складу портфеля, спрямований на досягнення визначених цілей, забезпечення необхідного рівня ліквідності й мінімізацію витрат, пов'язаних із його функціонуванням. Основними підходами до управління портфелем цінних паперів є:

1. Активне управління, яке передбачає постійний моніторинг ринку, придбання високоприбуткових активів і швидке позбавлення від тих, які не приносять достатнього доходу. Цей підхід спрямований на створення динамічного портфеля, що постійно адаптується до ринкових умов.

2. Пасивне управління, що полягає у формуванні добре диверсифікованого портфеля з наперед визначеним рівнем ризику. Такий портфель утримується у стабільному стані протягом тривалого часу, орієнтуючись на досягнення стабільних результатів із мінімальними змінами [25].

Незалежно від обраної стратегії управління портфелем, необхідно дотримуватися основних принципів інвестиційного менеджменту.

- Відповідність ресурсам. Інвестиційний портфель має формуватися на основі наявних фінансових можливостей підприємства, щоб не підривати його фінансову стійкість.

- Керованість. Ефективне управління портфелем вимагає забезпечення оперативного контролю та можливості коригування його складу.

- Стратегічна відповідність. Портфель повинен відповідати стратегічним цілям інвестиційної політики підприємства, включаючи обсяг доступних ресурсів, якість активів та строки їхнього погашення.

- Ліквідність. Оцінюючи фінансові інвестиції, потрібно враховувати не лише їхню дохідність, але й здатність швидкої трансформації в ліквідні активи [25].

Для управління інвестиціями підприємства можуть обирати один із двох підходів: самостійне управління або трастове (довірче) управління.

- Самостійне управління підходить для підприємств із високою кваліфікацією співробітників та глибоким розумінням кон'юнктури фондового ринку.

- Трастове управління передбачає делегування функцій управління інвестиційним портфелем професійним інституційним інвесторам, таким як інвестиційні компанії, трастові фонди чи банки. Вони здійснюють операції з

цінними паперами, ведуть бухгалтерський облік, зберігають активи та представляють інтереси підприємства.

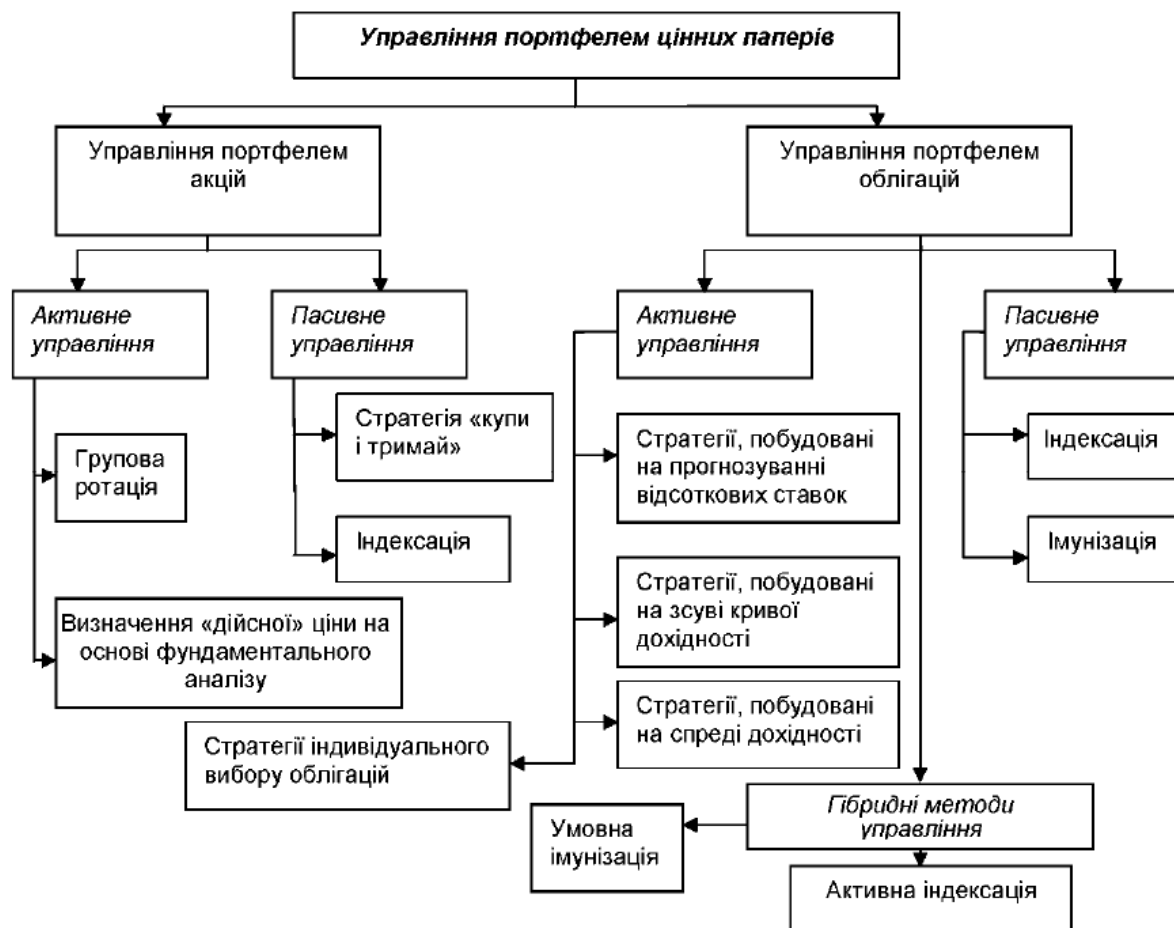

Рис.1.5. Напрямки управління портфелем цінних паперів

Джерело: [25]

Процес управління інвестиційним портфелем банку є безперервним і багатоступеневим. Він включає визначення цілей, структури, обсягу інвестицій, а також аналіз їхньої ліквідності та рівня ризиків. Ефективність цього процесу визначає здатність банку досягати стратегічних завдань і адаптуватися до змін економічного середовища [26].

Управління портфелем цінних паперів та розробка інвестиційної стратегії значною мірою залежать від сегмента ринку, на якому функціонує банківська

установа – це може бути ринок акцій або ринок облігацій. На рис. 1 представлено різні стратегії управління портфелем цінних паперів залежно від типу об'єктів інвестування. Схематично, напрямки управління портфелем цінних паперів представлені на рисунку 1.5.

Формування інвестиційного портфеля безпосередньо пов'язане з вибором інвестиційних об'єктів. Основний акцент під час вибору має бути зроблений на оцінці ефективності вкладень у різні активи. Це вимагає використання оптимальних методів відбору інвестиційних об'єктів для підвищення загальної ефективності інвестиційної діяльності.

1.3. Заходи інвестиційної стратегії комерційних банків

Інвестиційна стратегія розглядається не лише як засіб для закріплення чи покращення позицій на ринку, а й як ключовий компонент інвестиційної політики підприємства, що є складовою інвестиційної діяльності. Ця діяльність, у свою чергу, виконує роль одного з механізмів регулювання суб'єктів господарювання [5].

Стратегічне управління інвестиційною діяльністю комерційного банку конкретизується через тактичне управління, зокрема формуванням інвестиційного портфеля банку. На відміну від стратегічного підходу, формування інвестиційного портфеля є середньостроковим процесом, який реалізується у межах стратегічних рішень і фінансових можливостей банку на поточний момент. Тактичне управління інвестиційною діяльністю включає оперативний контроль за реалізацією окремих інвестиційних програм та визначення найбільш ефективних шляхів досягнення стратегічних цілей.

Процес досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності відбувається за двома основними напрямками: розробка стратегічних

пріоритетів інвестиційної діяльності та створення стратегії формування інвестиційних ресурсів.

У рамках формування стратегічних напрямків інвестиційної діяльності вирішуються такі ключові завдання:

1. Визначення оптимального співвідношення різних форм інвестування на різних етапах прогнозованого періоду.
2. Формування галузевої спрямованості інвестиційної діяльності.
3. Встановлення регіональних пріоритетів інвестиційної діяльності.

Головним аспектом у розробці інвестиційної стратегії є визначення збалансованості між залученими та власними фінансовими ресурсами, що спрямовуються на різні види інвестицій. Важливо враховувати структуру боргу за термінами та визначати основні напрями інвестиційної політики. Прийняття рішень повинно базуватися на аналізі рівнів ризику і доходності кожного виду інвестицій. Особливу увагу слід приділяти аналізу пасивів банку та оцінці можливих варіантів залучення фінансових ресурсів із урахуванням виплат за відсотками.

Прийняття будь-якого рішення щодо інвестування нерозривно пов'язане з визначенням джерел фінансування, оскільки ризики, що супроводжують інвестиційний процес, залежать як від типу активів, у які вкладаються кошти, так і від специфіки фінансових джерел. Сучасні підходи до управління передбачають не лише моніторинг формування активів, а й ретельний контроль над джерелами фінансування.

Як свідчать сучасні дослідження, зокрема праця Огороднік В.О.[48,], Присяжнюк Л.А. [59] процес розробки стратегії формування інвестиційних ресурсів охоплює такі ключові етапи:

1. Оцінювання потреб у загальному обсязі інвестиційних ресурсів.
2. Аналіз можливостей забезпечення ресурсів із різноманітних джерел.
3. Розробка методів фінансування окремих програм та проектів.
4. Оптимізація структури джерел формування інвестиційного капіталу.

Однак такий підхід не враховує всі аспекти діяльності комерційних банків, які відіграють значну роль у створенні ефективної інвестиційної стратегії. Питання більш комплексного підходу розглянуте в роботі Данілов О.Д., Іваншина Г.М. та Чумаченко О.Г. [17] та Демичшина М.О. [18] які визначають стратегічне управління інвестиційною діяльністю банків як систему, спрямовану на забезпечення їх конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Основні елементи управління інвестиційною стратегією включають:

1. Постановку цілей і визначення функцій стратегічного управління інвестиційною діяльністю.
2. Планування дій, спрямованих на досягнення високої ефективності інвестицій.
3. Проведення аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища банку для виявлення ключових факторів впливу.
4. Розробку стратегії позиціонування банку на інвестиційному ринку шляхом рейтингового оцінювання діяльності.
5. Забезпечення фінансової безпеки банку під час інвестиційної діяльності на різних рівнях.
6. Формування стратегії співпраці банку з іншими суб'єктами ринку інвестицій.
7. Управління ризиками інвестиційної діяльності, визначення пріоритетних напрямків у ризик-менеджменті.
8. Вибір підходів для раціонального використання обмежених ресурсів.
9. Оптимізацію складу інвестиційного портфеля банку, зокрема підтримку його ліквідності та контроль витрат.
10. Забезпечення мотивації та контролю інвестиційної діяльності для розвитку банку.
11. Оцінювання ефективності реалізації стратегічних планів.

Такий підхід дозволяє комплексно оцінити потенціал банку на інвестиційному ринку та сприяти досягненню його стратегічних цілей.

Управління портфелем облігацій може здійснюватися за двома основними підходами: пасивним та активним. Пасивне управління базується на стратегіях індексації та імунізації.

Індексація передбачає створення портфеля, характеристики якого максимально відповідають певному облігаційному індексу. Проте повноцінна реалізація цієї стратегії часто ускладнюється високими операційними витратами та ризиком купівлі цінних паперів за цінами, що не відповідають розрахунковим.

Імунізація використовує показник дюрації облігацій, який є середньозваженим терміном до отримання грошових потоків (купони, номінал). Цей підхід було вперше запропоновано Ф. Маколем у 1938 році. Основним недоліком стратегії є необхідність регулярного ребалансування портфеля для підтримання відповідності умовам рівності дюрацій, що ускладнюється змінами ринкових умов.

Активне управління портфелем облігацій включає такі стратегії:

- Прогнозування відсоткових ставок: використання дюрації для оцінки чутливості облігацій до змін ставок.
- Зміна кривої дохідності: побудова портфеля на основі прогнозів змін форми кривої дохідності.
- Східчаста стратегія: рівномірний розподіл термінів погашення облігацій.
- Секторні стратегії: орієнтація на зміни спредів дохідності між різними секторами.
- Вибір недооцінених облігацій: аналіз різниці між ринковою ціною облігацій та їхньою дійсною вартістю.

Також існують гібридні стратегії, наприклад:

- Умовна імунізація: застосування активної стратегії з переходом до імунізації при зниженні дохідності до мінімально допустимого рівня.
- Активна індексація: орієнтація на дохідність індексу як мінімальний показник ефективності.

Управління портфелем акцій також поділяється на пасивне та активне.

Пасивне управління включає:

- Стратегію "купи та тримай": акції купуються з метою отримання дивідендів і капіталізаційного доходу.
- Індксацію: формування портфеля, що відображає рух фондового індексу.

Активне управління передбачає:

- Групову ротацію: інвестування в акції галузей з прогнозованим високим зростанням.
- Технічний аналіз: прогнозування цін акцій на основі ринкових даних.

Огляд літератури показує, що універсальні підходи до оцінки інвестиційних об'єктів, які враховують специфіку української економіки, практично відсутні. Наявні методи забезпечують лише частковий аналіз альтернатив, що ускладнює прийняття рішень. Крім того, бракує моделей, спрямованих на оптимізацію портфелів для різних категорій інвесторів, особливо з урахуванням ризиків.

Інвестиційний портфель може включати різні об'єкти, такі як акції (іменні, привілейовані, прості), облігації корпорацій, державні облігації, векселі та інвестиційні проекти. Для зниження ризиків корпорації мають диверсифікувати свої вкладення. В Україні складні структури портфелів зазвичай характерні для банків, які повинні забезпечувати оптимальний баланс ліквідності, дохідності та надійності.

Структура портфеля комерційного банку формується відповідно до нормативів НБУ та внутрішньої політики банку, орієнтованої на досягнення інвестиційних цілей.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІВНЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «Укрсиббанк»

Сьогодні «Укрсиббанк» є універсальним фінансовим інститутом, який займає провідні позиції у рейтингах банків України та пропонує послуги міжнародного рівня. Спільно зі своїми клієнтами банк працює над створенням більш інклюзивної економіки, роблячи сталий розвиток основою свого довгострокового зростання.

«Укрсиббанк» впроваджує сучасні пакети послуг і інтегровані рішення, оптимізуючи процеси та надаючи своїм клієнтам підтримку на міжнародному рівні в країнах присутності Групи. У 2023 році банк активно підтримував економіку України через низку стратегічних ініціатив [52, 53].

Перш за все, сплата податку на прибуток у розмірі 4,3 мільярда гривень стала значним фінансовим внеском у державний бюджет, що сприяло посиленню ресурсної бази країни в умовах війни.

По-друге, інвестиції у державні облігації стабілізували фінансовий ринок, підтримували економічну стійкість і забезпечували надійність фінансової системи.

По-третє, зусилля щодо підтримки роботи мережі банкоматів зробили фінансові послуги доступними для населення навіть у складні часи, гарантуючи безперебійний доступ до готівки [52, 53].

Окрім цього, «Укрсиббанк» здобув перше місце у рейтингу стійкості банків України за версією NV та отримав звання «Найстабільніший банк» на FinAwards 2023. Як системно важливий банк, «Укрсиббанк» бере участь в ініціативі НБУ «POWER BANKING», забезпечуючи роботу понад 40% своїх відділень навіть у разі тривалого відключення електроенергії. Для цього всі

відділення оснащено генераторами, паливом та незалежними телекомунікаційними каналами [52, 53].

Щодня банк впроваджує нові рішення для підтримки бізнесу. Зокрема, було розроблено додаток UKRSIB для бізнесу та запроваджено інноваційні цифрові сервіси.

«Укрсиббанк» виступає партнером у численних соціальних програмах. Разом із Mastercard банк ініціював створення консультаційних зон у центрах Дія.Бізнес, спрямованих на підтримку підприємців через обмін досвідом і навчання.

У 2023 році банк активно долучався до гуманітарних ініціатив, зокрема, виділив 30,9 мільйона гривень на закупівлю автомобілів швидкої допомоги для медичних закладів. Також було започатковано програму реінтеграції ветеранів WE'RE PROUD, яка спрямована на підтримку адаптації колишніх військових. Програма включає такі напрями, як інклюзивна культура, підтримка фізичного та психічного здоров'я, а також забезпечення комфортних умов для повернення до професійної діяльності [52, 53].

Загалом у 2023 році найбільший внесок «Укрсиббанк» в економіку країни включав значні податкові платежі, інвестиції у державні цінні папери, модернізацію процесів та енергоефективність. Це сприяло економічній стабільності та посиленню довіри до фінансової системи України.

Малий і середній бізнес відіграє ключову роль у розвитку економіки України. У 2023 році АТ «Укрсиббанк» у співпраці з Міністерством цифрової трансформації та Mastercard продовжив створення консультаційних зон у центрах Дія.Бізнес. У цих зонах підприємці мають змогу отримати корисну інформацію щодо перспектив розвитку бізнесу. Наразі такі зони функціонують у Тернополі, Ужгороді, Кривому Розі, Полтаві, Одесі, Бучі, Кременчуці, Луцьку та Рівному.

Також банк продовжив реалізацію програми «Фінансист» – циклу лекцій для підприємців. Під час заходів експерти діляться знаннями про фінансовий менеджмент, тенденції в підприємництві, технологічні інновації та маркетингові стратегії. У рамках програми за рік проведено 13 онлайн та 28 офлайн-заходів,

які відвідали близько 2000 підприємців. Варто зазначити, що ця програма була відзначена в номінації «Економічний розвиток» на конкурсі Partnership for Sustainability Award 2023 від ГД ООН в Україні [52, 53].

Окрему увагу банк приділив підтримці жінок-підприємниць. У 2023 році продовжувалася програма «Жінки в бізнесі», спрямована на реалізацію бізнес-амбіцій жінок, а також запроваджено спеціальну пропозицію Smart Lady. Крім того, банк підтримав конкурс «Створено жінками» у співпраці з Франко-українською торгово-промисловою палатою. Цей проєкт також отримав високу оцінку в рамках конкурсу Partnership for Sustainability Award 2023.

АТ «Укрсиббанк» продовжує забезпечувати стабільність банківських процесів, обслуговуючи близько 2,4 мільйона клієнтів, та підтримує реалізацію соціально значущих ініціатив.

У гуманітарній сфері банк продовжив брати участь у медичних ініціативах. У 2023 році через платформу United24, засновану Президентом України, було зібрано 30,9 млн грн на підтримку медичної допомоги. Загалом за два роки банк передав майже 60 млн грн на придбання сучасних швидких допомог.

Окрім цього, банк виділив 300 тис. грн для центру протезування та реабілітації SUPERHUMANS і надав фінансову підтримку Національному реабілітаційному центру «Незламні» у Львові. Ще 1 млн грн було спрямовано на ремонт лікарняного відділення в Чернігівській області та обладнання Інституту педіатрії, акушерства й гінекології в Києві [52, 53].

Такі ініціативи демонструють непохитну залученість д АТ «Укрсиббанк» до підтримки суспільства та сприяння розвитку економіки навіть у складний час АТ «Укрсиббанк» організував перший Sustainable Business Forum, який об'єднав понад 20 експертів із різних галузей бізнесу, представників громадських організацій та новаторів. Учасники обговорювали можливості сталого відновлення економіки України, ESG-трансформацію, екологічні й соціальні ініціативи, а також інноваційні технології, що дозволяють одночасно вирішувати бізнес-завдання та дбати про довкілля.

Банк відіграє активну роль у підтримці економіки, обслуговуючи великі й малі компанії, підприємців і приватних клієнтів. «Пріоритетними напрямками його роботи є:

- Диджиталізація продуктів і послуг для зменшення паперових витрат, необхідності відвідування відділень і скорочення викидів CO₂;
- Розробка ESG-орієнтованих продуктів і послуг, що відповідають критеріям сталого розвитку;
- Співпраця з клієнтами та партнерами задля спільного досягнення сталих цілей;
- Дотримання корпоративної соціальної відповідальності із регулярним оновленням політик відповідно до змін у законодавстві, технологіях і суспільних запитах;
- Екологічні ініціативи, зокрема енергоефективна реновація офісів і скорочення використання паперу та пластику» [52, 53].

Банк продовжив розширення спектра фінансових послуг для малого та середнього бізнесу (МСБ) та індивідуальних клієнтів, залишаючись одним із провідних учасників ринку. У 2023 році баланс банку зріс на 17 %, а також було відновлено кредитування з акцентом на короткострокові фінансові потреби клієнтів із безпечних регіонів.

У грудні 2023 року банк уклав угоду з ЄБРР на 7,5 млн євро для зниження ризиків і відкриття 15 млн євро фінансування для підприємств у критично важливих галузях, таких як сільське господарство, харчова промисловість і транспорт.

Протягом року банк активно розвивав напрямок дистанційного обслуговування через сервіс «Онлайн менеджер», яким скористалися понад 100 тисяч клієнтів, включно з представниками малого бізнесу. Також модернізувалися фізичні відділення, що дозволило покращити доступність банківських послуг.

Цифрові технології залишаються ключовим напрямом розвитку банку. У 2023 році було запуснено оновлений застосунок UKRSIB online 2.0 із зручним

інтерфейсом і можливістю цифрового онбордингу через «Дія». Також було вдосконалено корпоративний застосунок UKRSIB business, який отримав позитивні відгуки та високі оцінки клієнтів.

Банк продовжив фокус на зручності та безпеці платежів. На початок 2024 року він обслуговує понад 2,2 млн платіжних карток, включно з віртуальними картками та сервісом токенизації для безпечних онлайн-платежів.

Протягом року банк підтримував державну програму «Відновлення», забезпечуючи клієнтам можливість отримання фінансової допомоги для ремонту пошкодженого житла.

АТ «Укрсиббанк» залишається лідером у впровадженні інноваційних рішень, продовжуючи працювати над удосконаленням послуг для клієнтів та підтримкою сталого розвитку економіки України [52, 53].

2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк»

Проведені нами дослідження наочно демонструють, що бізнес-модель банку продемонструвала високу стійкість та здатність адаптуватися до радикальних змін у зовнішньому середовищі, спричинених функціонуванням економіки в умовах воєнного стану. Це підтверджується значними фінансовими досягненнями – валовий операційний дохід у 2023 році зріс майже вдвічі та на кінець року сягнув +8,6 млрд грн.

Послідовна консервативна стратегія кредитування, реалізована протягом останніх років, була орієнтована на підтримку найбільш надійних клієнтів. Протягом 2023 року банк віддавав перевагу інвестуванню вільних коштів у державні цінні папери, що дозволило одночасно підтримати державу під час війни, знизити потребу у додаткових резервах та зберегти стабільний рівень чистого процентного доходу.

Актуалізований план безперервності бізнесу (BCP), який враховує специфіку воєнного часу, дозволив банку швидко адаптувати операційну

діяльність. Це стало можливим завдяки ефективному перерозподілу персоналу, гнучкому управлінню роботою мережі, а також забезпеченню безперебійного доступу до ІТ-систем і платформ як для клієнтів, так і для співробітників [52, 53].

Банк, як і раніше, буде дотримуватися універсальної банківської моделі з необхідними коригуваннями, зумовленими змінами в очікуваннях клієнтів та макро- та геополітичному середовищі.

Таблиця 2.1.

Аналіз активів АТ Укрсиббанк» за 2021-2023 роки

Показник	Станом на 31.12.			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021 (±)	2023/2022 (±)
Готівка	2723482	2695862	1909485	-27620	-786377
Кошти обов'язкових резервів в НБУ і короткострокові розміщення в НБУ	3227053	5282421	11899006	2055368	6616585
Короткострокові рахунки, депозити та кредити овернайт у банках	10523207	34439848	28532835	23616641	-5907013
Кредити та аванси банкам	13609427	379898	20	-13229529	-379878
Кредити та аванси клієнтам	28459815	14746900	11237375	-13712915	-3509525
Інвестиції в цінні папери	16694530	45696409	82999939	29001879	-37396473
Основні засоби	1325473	1309552	1845668	-15921	1116571
Нематеріальні активи	527676	729097	832416	201421	103319
Інші фінансові активи	275550	2147078	2075745	1871528	-71333
Інші нефінансові активи	335134	750758	234021	415624	-516737
Загальна сума активів	108439025	141916996	78035173	33477971	-63881823

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [52, 53].

Основними короткостроковими завданнями банку, враховуючи поточний рівень невизначеності, є забезпечення діяльності банку шляхом реалізації плану безперервності бізнесу, безпека працівників та фінансова стабільність. Банк продовжує інвестувати в поточну трансформацію, а також має на меті такі пріоритети, як перехід на поновлювані джерела енергії, заохочення молоді, нові

форми підприємництва та локальна присутність. Важливим напрямком в діяльності Банку є подальша активна участь у післявоєнному відновленні України. Не менш важливим напрямком розвитку Банку є подальший розвиток напрямку сталого фінансування та впровадження ESG— (Environment, Social, Governance – навколишнє середовище, соціальні питання, корпоративне управління) практик, що має сприяти прагненню клієнтів до переходу до надійної та передбачуваної економіки» [52, 53].

Використовуючи річну фінансову звітність АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки проведемо аналіз фінансово-економічної діяльності [52, 53].

Аналізуючи стан та структуру активів АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки можемо зробити висновок, що обсяги готівки помітно зменшились (-27620 тис. грн) у 2022 році в порівнянні із 2021 роком, також аналогічне явище спостерігається і у 2023 році в порівнянні із попереднім 2022 роком (-786377 тис. грн). За цей же період спостерігається збільшення коштів обов'язкових резервів в НБУ і короткострокові розміщення в НБУ (на 2055368 тис. грн. у 2022 році і на 6616585 тис. грн у 2023 році в порівнянні із попереднім періодом.

Варто відмітити, що у 2022 році в порівнянні з попереднім 2021 роком спостерігається помітне зростання Інвестицій в цінні папери на 29001879 тис. грн., а у 2023 році в порівнянні із 2022 роком зменшення на -37396473 тис. грн. у 2022 році ці процеси відбувались через випуск державних військових облігацій.

В процесі нашого дослідження варто відмітити таку утворюючу статтю як основні засоби. У 2022 році їх вартість зменшилась на -15921 тис. грн., що пов'язане із військовими діями, руйнуванням будівель, споруд, окупацією майна банку. Вже у 2023 році спостерігається зростання загальної суми основних засобів на 1116571 тис. грн. через релокацію банківського бізнесу, відкриття нових відділень

Далі проаналізуємо пасиви АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки, а результати наших розрахунків занесемо у таблицю 2.2.

Таблиця 2.2.

Аналіз пасивів АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки

Показник	Станом на 31.12.			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021 (±)	2023/2022 (±)
Кошти банків	2288	1448	1784	-840	336
Похідні фінансові зобов'язання	12040	1603	89956	-10437	88353
Кошти клієнтів	66984784	93635053	119624992	26650269	25989939
Поточні податкові зобов'язання	113659	290299	3207329	176640	2917030
Інші фінансові зобов'язання	990837	951251	1216163	-39586	264912
Інші нефінансові зобов'язання	202508	263988	290544	61480	26556
Загальна сума зобов'язань	68489753	95289056	124546719	26799303	2999257663
Статутний капітал	5069262	5069262	5069262	0	0
Емісійний доход	811229	811229	811229	0	0
Нерозподілений прибуток	3664929	7269447	11489755	3604518	4220308
Загальна сума власного капіталу	9545420	13149969	17370277	3604549	4220308
Загальна сума власного капіталу	78035173	108439025	141916996	30403852	33477974
Загальна сума пасивів	108439025	141916996	78035173	33477971	-63881823

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [52, 53].

Аналізуючи пасиви АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки можемо побачити, що у 2022 році спостерігається помітне зменшення коштів банків (у 2022 році в порівнянні із 2021 роком на -840 тис. грн) та похідних фінансових зобов'язань (у 2022 році в порівнянні із 2021 роком на -10437 тис. грн). Вже у 2023 році в порівнянні з 2022 роком спостерігається збільшення коштів банків на 336 тис. грн, а також збільшення похідних фінансових зобов'язань на 88353 тис. грн. позитивною тенденцією слід вважати, зростання обсягів коштів клієнтів. Так, у 2022 році цей показник збільшився на 26650269 тис. грн., а у 2023 році на 25989939 тис. грн., що є позитивною тенденцією. Адже, не дивлячись на відкриту військову агресію, це свідчить про довіру клієнтів до АТ «Укрсиббанк» та банківської системи України в цілому.

Далі проаналізуємо сукупний дохід АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки, а результати проведеного нами аналізу занесемо у таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз сукупного доходу АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки

Показник	Станом на 31.12.			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021 (±)	2023/2022 (±)
Процентні доходи	3968215	9024059	12994612	5055844	3970553
Процентні витрати	(311851)	(309154)	(1006632)	-2697	697478
Комісійні доходи	2662220	2379620	2629431	-282600	249811
Комісійні витрати	(648960)	(779585)	(975118)	1230625	195533
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	600136	1251681	1131139	651545	-120542
Чисті доходи від банківської діяльності	6104719	11954211	14663216	5849492	2709005
Прибуток від операційної діяльності	1759282	4343654	8582032	2584372	4238378
Загальна сума сукупного доходу	1454486	3558683	4220308	2104197	661625

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [52, 53].

Аналізуючи процентні доходи АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки можемо зробити висновок, що у 2022 році в порівнянні із 2021 роком даний показник збільшився на 5055844 тис. грн., а у 2023 році в порівнянні із 2022 роком на 3970553 тис. грн. У 2022 році в порівнянні із 2021 роком спостерігається зменшення комісійних доходів на 282600 тис. грн., що пов'язано із тимчасовою відміною комісійних винагород за переказ грошей як для юридичних так і фізичних осіб. Вже у 2023 році в порівнянні із попереднім роком комісійні винагороди зросли на 249811 тис. грн.

У 2022 році спостерігалось зростання обсягів чистого прибутку від операцій з іноземною валютою (на 651545 тис. грн.), а у 2023 році відбулось зменшення даного показника на 120542 тис. грн. Це відбулось через встановлення валютних обмежень та мінімізації валюто-обмінних операцій.

За весь досліджуваний нами період спостерігається зростання чистого доходу від банківської діяльності (5849492 тис грн. у 2022 році в порівнянні із 2021 роком і на 2709005 тис. грн. у 2023 році в порівнянні із 2022 роком). Крім того спостерігається зростання прибутку від операційної діяльності у 2022 році в порівнянні із 2021 роком на 2584372 тис. грн., і на 4238378 тис. грн у 2023 році. Варто відмітити і зростання загальної суми сукупного доходу у 2022 році на 2104197 тис. грн. і на 661625 тис. грн у 20223 році, що ж дуже позитивним явищем не дивлячись на перешкоди викликаними повномасштабним вторгненням.

Основні показники діяльності АТ «Укрсиббанк» за 2023 рік представлені на рисунку 2.1.

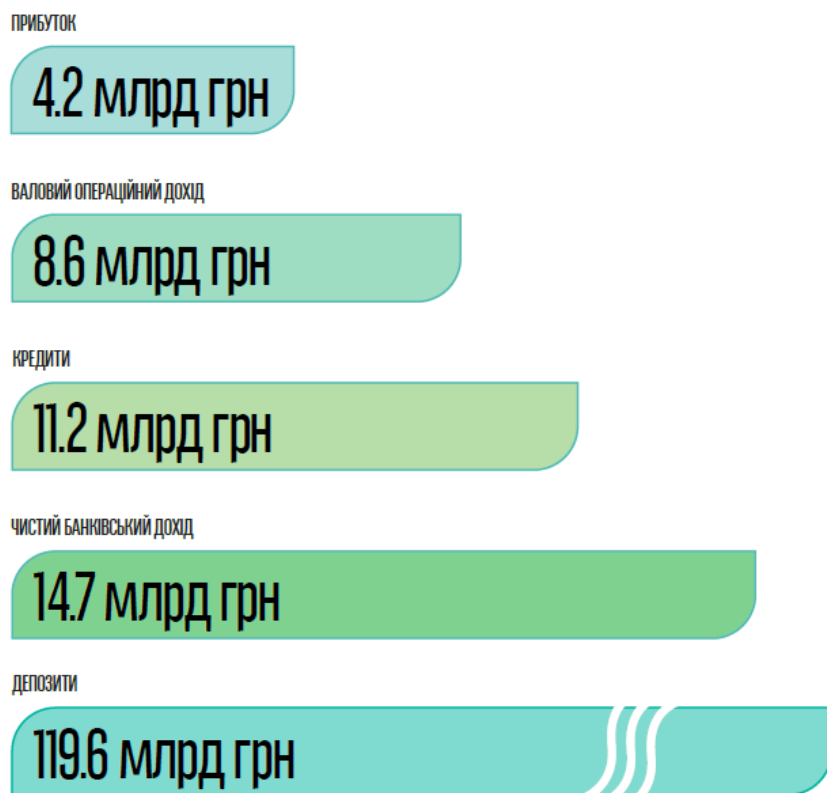

Рис.2.1. Основні показники діяльності АК «Укрсиббанк» за 2023 рік

Джерело: [52, 53]

Розглядаючи фінансову діяльність АТ «Укрсиббанк» можемо побачити, що: «прибуткова діяльність протягом останніх років із сильним акцентом на управлінні ризиками разом із обмеженнями Національного банку щодо розподілу капіталу призвели до надмірного надлишку капіталу наприкінці року; у межах звичайної діяльності та протягом року BNP Paribas продовжував надавати деякі гарантії банку; АТ «Укрсиббанк» у 2023 році використовував інструменти капіталу першого та другого рівня для управління капіталом.

За своєю природою банк повинен забезпечувати достатню ліквідність у будь-який час, таких як за звичайних або стресових сценаріїв, щоб завоювати та зберегти довіру своїх клієнтів; банк не залежить від повного фінансування місцевих та міжнародних фінансових установ. Депозитна база є стабільною та диверсифікованою та складається з депозитів клієнтів корпоративного, малого та середнього бізнесу та фізичних осіб; банк зберігає наявну ліквідність у BNP Paribas і в рамках звичайної діяльності здійснює міжбанківські операції з іноземними банками лише з хорошим рейтингом та обмеженою кількістю місцевих банків (державних або дочірніх компаній іноземних банків); банк дотримується стриманої інвестиційної політики і не планує купувати дочірні підприємства чи акції» [52, 52].

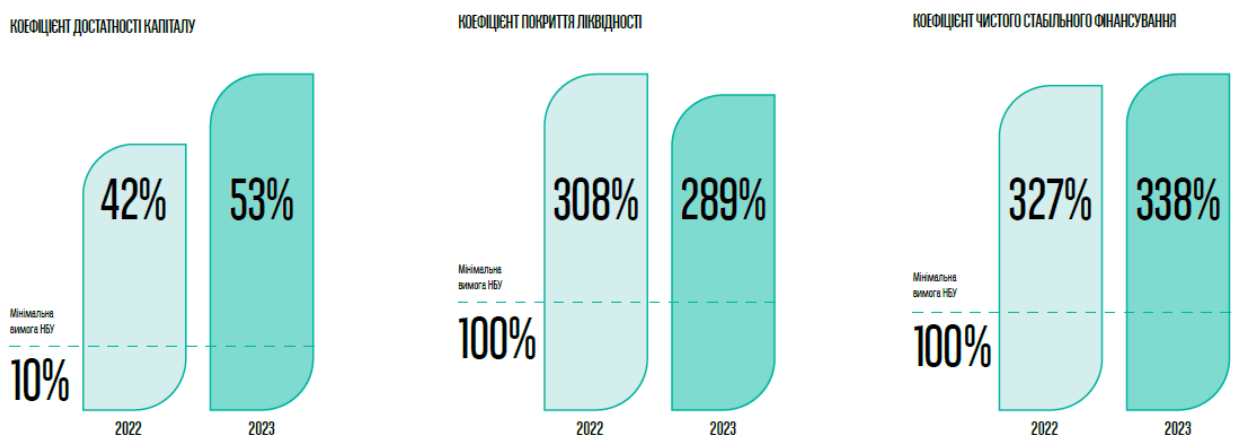

Рис. 2.2. Коефіцієнт достатності капіталу, покриття та чистого стабільного фінансування АТ «Укрсиббанк» за 2022 та 2023 роки

Джерело: [52, 53]

Використовуючи фінансову звітність АТ «Укрсиббанк» за 2021 - 2023 роки розрахуємо показники фінансового стану, а результати наших розрахунків занесемо в таблицю 2.4

Таблиця 2.4

Аналіз показників фінансового стану АТ «Укрсиббанк» за 2021 -2023 роки

Показник	Станом на 31.12.		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт ліквідності	0,246	0,453	0,354
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,88	0,093	0,223
Коефіцієнт рентабельності активів (ROA)	0,0338	0,0512	0,1472
Коефіцієнт рентабельності капіталу (ROE)	0,384	0,553	0,661

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [52, 53].

Проведені нами дослідження на АТ «Укрсиббанк» показують, що Коефіцієнт ліквідності значно зріс у 2022 році, що вказує на посилення ліквідної позиції банку, однак у 2023 році він знизився через скорочення ліквідних активів. Коефіцієнт фінансової незалежності зріс із 2021 до 2023 року, що свідчить про збільшення частки власного капіталу в структурі активів банку. Рентабельність активів (ROA) і рентабельність капіталу (ROE) показують позитивну динаміку, що свідчить про зростання ефективності використання активів і капіталу для отримання прибутку.

Далі розрахуємо показники фінансового стану АТ «Укрсиббанк» за 2021 - 2023 роки та занесемо в таблицю 2.5. отримані результати.

Таблиця 2.5

Аналіз показників фінансового стану АТ «Укрсиббанк» за 2021 -2023 роки

Показник	Станом на 31.12		
	2021	2022	2023
Частка ліквідних активів	0,152	0,299	0,543
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,089	0,085	0,115
Частка коштів клієнтів	0,999	0,999	0,999
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,6177	0,6598	1,5330

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [52, 53].

В результаті проведених нами розрахунків можемо зробити наступні висновки:

Частка ліквідних активів: спостерігається значне зростання в 2023 році (54.3%) свідчить про концентрацію банку на ліквідних активах, таких як «Короткострокові рахунки» та «Кошти обов'язкових резервів». У 2021 році цей показник був низьким (15.2%), що могло створювати ризики ліквідності.

Короткострокове покриття (Quick Ratio): Значення показника стабільно зростає, досягнувши 0.115 у 2023 році. Це свідчить про покращення здатності банку покривати короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів.

Частка коштів клієнтів: Практично вся сума зобов'язань банку формується коштами клієнтів (99.99%), що вказує на високий рівень залежності від цього джерела фінансування.

Debt-to-Assets Ratio: Значне зростання у 2023 році (до 1.533) свідчить про перевищення зобов'язань над активами. Це може свідчити про кризовий стан або реструктуризацію балансу.

Отже, в цілому можемо стверджувати, що:

Спостерігається покращення ліквідності через значне зростання ліквідних активів свідчить про зусилля банку з мінімізації ризиків, пов'язаних із недостатньою ліквідністю.

Спостерігається висока частка коштів клієнтів у структурі зобов'язань вказує на ризики у разі зменшення довіри клієнтів до банку. Спостерігається ризик фінансової нестабільності: у 2023 році перевищення зобов'язань над активами може свідчити про складнощі з підтриманням фінансової стійкості.

Загальна стратегія банку повинна бути орієнтована на зменшення кредитної активності та збільшення інвестицій у цінні папери вказує на зміну бізнес-моделі банку.

2.3. Аналіз та структура інвестиційного портфеля АТ «Укрсиббанк»

Для проведення аналізу динаміки та структури портфелів цінних паперів, доцільно спочатку проаналізувати стан ринку цінних паперів в Україні.

Таблиця 2.6

Аналіз складу та динаміки цінних паперів в активах депозитних корпорацій у 2018 -2022 роках, млн. грн.

Показник	Станом на кінець звітного					Відхилення (±)		
	2019	2020	2021	2022	2023	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
Депозитні корпорації, всього	2874	4022	3174	3417	3497	+1148	-848	-57
Страхові компанії та пенсійні фонди			1	-	-	-	-1	-
Комерційні банки	2874	4022	3175	3117	3119	+1148	-848	-58

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [65, 66].

Таблиця 2.7

Аналіз складу та динаміки боргових цінних паперів, випущених депозитними корпораціями (Крім НБУ) 2018 -2022 роках, млн. грн.

Показник	Станом на кінець звітнього					Відхилення (±)		
	2019	2020	2021	2022	2023	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
Депозитні корпорації, всього	394	509	609	618	623	+115	+100	+18
Страхові компанії та пенсійні фонди	105	113	119	121	127	+8	+6	+2
Комерційні банки	289	396	490	510	519	+107	+94	+20

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [65, 66].

З метою розкриття теми нашого дослідження та досягнення поставленої мети проаналізуємо інвестиції у цінні папери АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки, а результати проведеного нами аналізу занесемо у таблицю 2.8

Таблиця 2.8

Аналіз інвестицій у цінні папери АТ «Укрсиббанк» за 2021-2023 роки

Показник	Станом на 31.12.			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021 (±)	2023/2022 (±)
Депозитні сертифікати НБУ	8806904	38248143	35559488	29441239	-2688655
ОВДП	4525557	3767581	18794189	-41487976	15026608
Усього інвестицій у цінні папери	16696409	45696409	82999939	29000000	-37396470

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [65, 66].

Для більш поглибленого розуміння стану вітчизняного фондового ринку варто розглянути обсяги та структуру торгів фінансовими інструментами. У

таблиці 2.9. розглянуто стан торгів фінансовими інструментами на вітчизняному фондовому ринку.

Таблиця 2.9

Динаміка структури та обсягів торгів фінансовими інструментами на українському фондовому ринку 2020-2024 роки (млрд. грн.)

Рік	2020	2021	2022	2023	2024 (5 місяців)
Акція	594,1	591,1	91,75	109,9	32,31
Акція іноземного емітента	6,95	104,16	936,6	7,1	3,84
Акція КІФ	3,72	0,14	2,89	0,1	1,9
Інвестиційний сертифікат	50,85	15,74	1,49	11,2	773,04
Корпоративна облігація	0	0	197,9	8799,0	7502,28
Облігація внутрішніх державних позик України	328653,97	443756,88	152825,19	406008,7	217251,74
Облігація внутрішніх місцевих позик	3856,5	1916	61,53	0	0
Облігація зовнішніх державних позик України	1155,28	2784,66	3819,3	200,3	349,76
Облігація іноземного емітента	71,36	109,44	88,28	121,1	0
Облігація іноземної держави	4,09	228,06	2296,08	21071,7	11368,10
Облігація підприємства	927,56	2395,05	309,19	103	357,97
Ф'ючерсний контракт	23,37	37,17	5,87	0	0
Опціонний сертифікат	59,82	22,15	0	0	0
Фінансовий інструмент іноземного емітента	0	0,01	0	0	0
Державний дериватив	2,82	0	0	0	3,62
Своп	0	0	0	0	1282,14

Джерело: [65, 66].

Проведені нами дослідження показують, що до повномасштабної війни структура вітчизняного ринку відрізнялася від теперішньої. Так, лівова частка торгів припадає на облігації внутрішньої державної позики. До 2022 року активно продавалась акція іноземного інвестора, а вже у 2023 році та на початку 2024 року обсяг цих продажів зменшився в десятки разів. Вже у 2024 році спостерігаються позитивні тенденції до зростання обсягів операцій на фондовому ринку. Так, протягом січня-травня 2024 року порівняно з даними аналогічного періоду 2023 року, обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу збільшився на 69,87 млрд грн [65, 66].

Також спостерігається зростання інвестиційними сертифікатами (до 773,04 млрд. грн.) та облігацій зовнішніх державних позик (до 349,76 млрд. грн.) за 5 міс. 2025 року; помітно зростають обсяги облігацій підприємства (до 357,97 млрд. грн.).

В процесі нашої роботи варто дослідити та проаналізувати структуру інвестиційного портфеля банків станом на 1.04.2024 року.

Таблиця 2.10

Структура інвестиційного портфелю банків України станом на 1.04.2024 року.

Групова приналежність банків	ЦП, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, %	ЦП, які обліковуються за амортизованою собівартістю, %	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, %	Інвестиційна нерухомість, %	Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, %	Активи інвестиційного портфеля, що рефінансуються НБУ, %
Банки з державною часткою	16%	43%	0%	0,6%	25%	99%
Банки іноземних банківських груп	6%	87%	0%	0%	2%	100%
Банки з приватним капіталом	22%	46%	0%	0,8%	4%	99%
Разом	15%	54%	0%	0,5%	16%	99%

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [65, 66].

Очевидно, що сучасна українська влада має намір наблизити рівень розвитку фондового ринку до стандартів західних країн. Зберігається тенденція до залучення ширшого кола інвесторів у ринок ОВДП, а також надання доступу до українського ринку акцій відомих міжнародних емітентів. Зокрема, з початку 2023 року в Україні дозволено вільний обіг акцій компаній, що входять до індексу S&P 500 [65, 66].

Одним із перспективних інструментів зниження ризиків для іноземних інвесторів може стати страхування інвестицій. Так, з початку 2024 року в Україні набули чинності зміни до Закону «Про фінансові механізми стимулювання

експортної діяльності», які запроваджують страхування та перестрахування прямих інвестицій від ризиків, пов'язаних із війною чи тероризмом.

Націленість на розвиток фондового ринку підтверджують і зміни в нормативно-правовій базі, що регулює функціонування ринку цінних паперів. Наприклад, закон 1996 року «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» був оновлений і тепер має назву «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків».

Реформуванню також піддалися повноваження НКЦПФР та процедури ліцензування учасників ринку капіталу. На початку 2024 року Міністерство економіки України уклало меморандум про співпрацю з технологічною компанією Nasdaq. У межах цього меморандуму Nasdaq надаватиме технічну підтримку Україні для створення міжнародного фінансового центру, розвитку ринків капіталу, залучення довгострокового фінансування для українських компаній та стимулювання підприємницької активності серед громадян [65, 66].

Перспективи розвитку фондового ринку України експерти пов'язують із успішністю впровадження пенсійної реформи та запровадження накопичувальної пенсійної системи. Отже, сьогодні можливості для інвестування в Україні залишаються обмеженими. Внутрішній ринок здебільшого орієнтований на боргові інструменти, тоді як закордонні інвестиції стримуються валютними обмеженнями, накладеними НБУ. Ліквідність українських пайових цінних паперів є низькою.

Інвесторам, які вклалися в українські акції, рекомендується дочекатися завершення війни та припливу ліквідності на ринок для вигідного продажу активів. Хоча акції українських емітентів сьогодні доступні за відносно низькою ціною, інвестори стикаються зі значними військово-політичними ризиками.

Можливість виведення капіталу для інвестування в іноземні акції також залишається обмеженою, а попит на продаж іноземних акцій на українському ринку є вкрай низьким. Таким чином, високі ризики, спричинені військовою ситуацією, і надалі впливатимуть на динаміку розвитку українського фондового ринку.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Розробка інвестиційної стратегії комерційного банку

У оптимізації та планування інвестиційної діяльності ключову роль відіграє вибір як кількісних, так і якісних показників. Кількісна оцінка результатів інвестиційної діяльності банку включає аналіз обсягу залучення та розподілу інвестиційних ресурсів, а також надання різних видів інвестиційно-банківських послуг для клієнтів – як фізичних, так і юридичних осіб. Якісна оцінка зосереджена на визначенні стійкості банківської установи до джерел інвестиційних ризиків і ефективності її інвестиційної діяльності.

Стратегічне планування має суттєвий вплив на управління інвестиційними процесами банку. Частина стратегічних цілей проєктується на балансові показники, що відображають інвестиційну діяльність банку у визначений період. Ще одним важливим аспектом дослідження у сфері стратегічного планування інвестиційної діяльності є вибір ефективних показників, методик або моделей, які застосовуються для планування.

В процесі розробки заходів інвестиційної стратегії управління інвестиційної діяльності потрібно значну увагу приділити удосконаленню методичного інструментарію до управління інвестиційним портфелем комерційного банку. Комплексний підхід методичного інструментарію удосконалення інвестиційним портфелем комерційного банку можна побачити на рисунку 3.1.

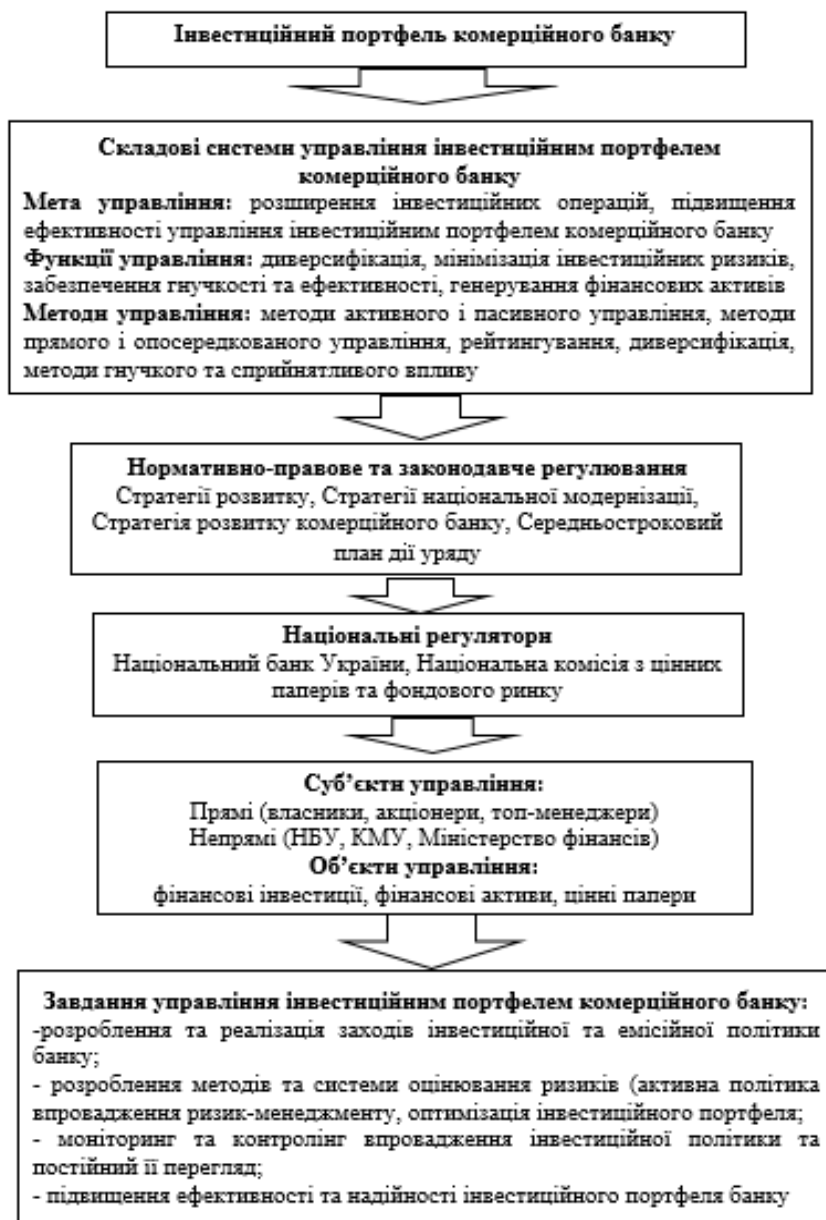

Рис. 3.1. Система управління інвестиційним портфелем комерційного банку

Джерело: [26].

В процесі розгляду системи управління інвестиційним портфелем комерційного банку варто розглянути модель управління кредитно-інвестиційною діяльністю комерційних банків, яка представлена рис. 3.2.

Рис. 3.2 Модель системи управління кредитно-інвестиційною діяльністю комерційного банку.

Джерело: [1].

Стратегія інвестиційного розвитку комерційного банку має бути спрямована на акумуляцію та перерозподіл ресурсів залучених на тривалий термін. Стратегія інвестиційного розвитку комерційного банку в науковій

літературі розглядається як цілісний комплексний механізм послідовних дій в умовах невизначеності та ресурсних обмежень, та орієнтований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

Заходи інвестиційної стратегії комерційного банку, способи їх реалізації та очікувані результати представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Заходи інвестиційної стратегії комерційних банків, способи їх реалізації та очікувані результати

Заходи інвестиційної стратегії	Способи реалізації інвестиційної стратегії	Очікувані результати від реалізації заходів інвестиційної стратегії комерційного банку
Зростання обсягів доходів та прибутків банку	Покращення інвестиційної привабливості комерційного банку Реалізація новітніх інноваційних продуктів	Зростання та зміцнення інвестиційного потенціалу Зростає вартість банку на фондовому ринку
Зростання чисельного та якісного складу персоналу комерційного банку	Залучення нових креативних працівників Реалізація заходів щодо перепідготовки кадрів, проведення тренінгів, <u>мастер-класів</u> , навчань Своєчасне виявлення працівників не зацікавлених в розвитку банківських технологій, продуктів та схильних до шахрайства	Зростання можливостей більш якісного обслуговування клієнтів, залучення нових клієнтів Мінімізація втрат від непрофесіоналізму Мінімізація втрат від зловживань та шахрайства
Впровадження заходів інноваційного спрямування	Розробка та реалізація нових банківських продуктів, мобільних застосунків, платформ, майданчиків Інформаційне та цифрове оновлення банківських технологій	Зростання обсягів банківських операцій, банківських послуг Оптимізація інвестиційних потоків
Підвищення якості організаційно-управлінської діяльності	Реалізація раціональної системи організації інвестиційної діяльності комерційних банків Призначення на керівні посади прогресивних та креативних працівників Раціоналізація системи управління інвестиційною діяльністю комерційного банку через заходи прогнозування, аналізу, контролю	Зміцнення інвестиційного потенціалу комерційного банку Реалізація нових програм та заходів інвестиційної діяльності

Джерело: [59].

Визначення стратегічних цілей та завдань управління інвестиційним портфелем комерційного банку можна побачити на рисунку 3.3.

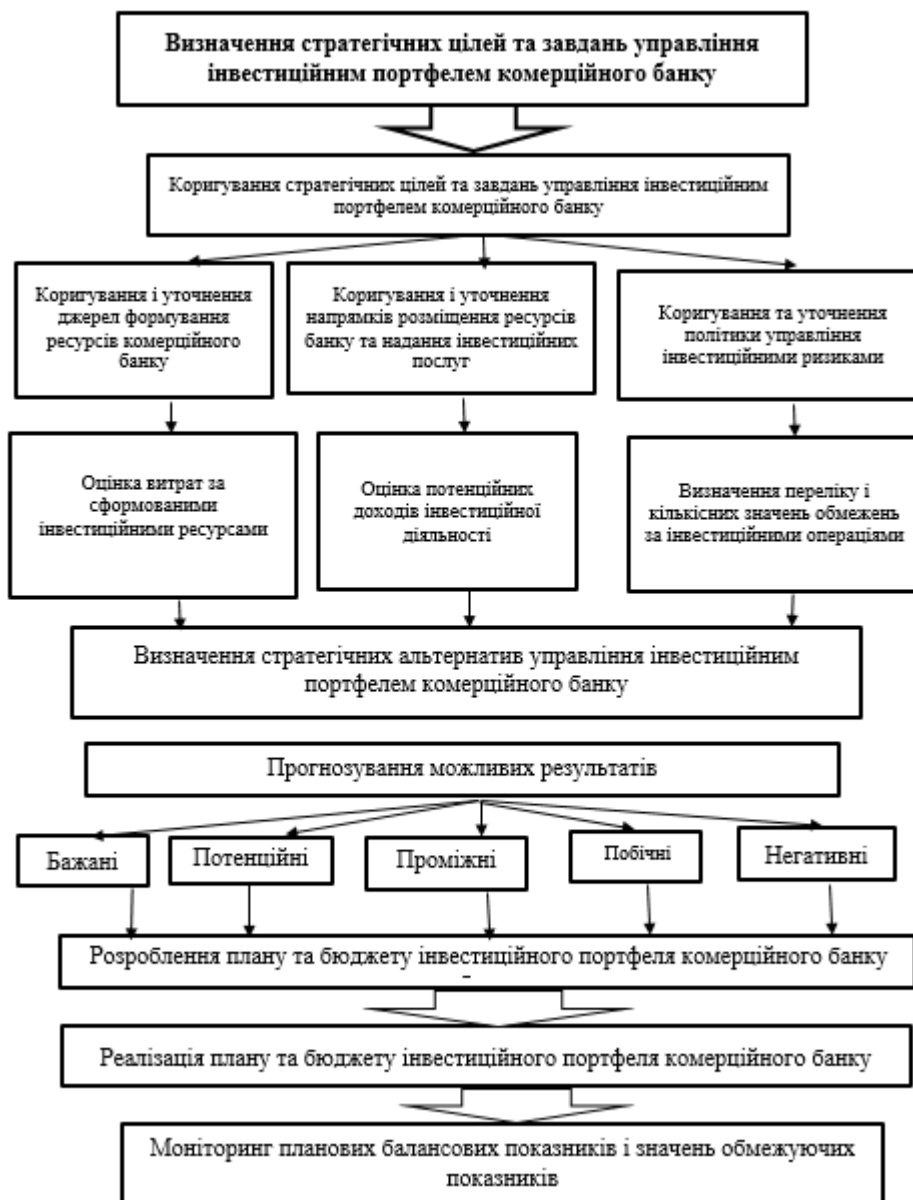

Рис. 3.3. Модель управління інвестиційним портфелем комерційного банку

Джерело: [59].

Стратегія інвестиційної діяльності банківських установ спрямована на розширення можливостей для формування інвестиційного портфеля шляхом ефективного подолання існуючих обмежень. Основною метою цього стратегічного процесу є забезпечення економіки інвестиційними ресурсами за умови збереження реальної вартості капіталу банку, враховуючи вплив інвестиційних ризиків.

Одним із важливих аспектів підвищення ефективності інвестиційної діяльності є оптимізація інвестиційного портфеля банків. Участь банківських установ у фондовому ринку вимагає формування стабільного, ефективного та прибуткового портфеля. Для цього банки визначають конкретні цілі оптимізації, зокрема:

- залучення більшої кількості інвесторів та фінансових ресурсів для подальших інвестицій;
- вибір фінансових інструментів з урахуванням рівня ризику та очікуваної дохідності;
- оцінка можливого приросту інвестицій залежно від типу портфеля;
- визначення способів мінімізації інвестиційних ризиків;
- аналіз ліквідності портфеля та формування його оптимальної структури;
- встановлення допустимих меж коливання курсової вартості цінних паперів.

Серед основних підходів до оптимізації інвестиційного портфеля можна виділити:

1. Реструктуризацію портфеля, яка включає концентрацію на акціях компаній із стабільною фінансовою діяльністю та обмеження активів лише певних галузей.
2. Збільшення частки облігацій, зокрема облігацій внутрішньої державної позики, корпоративних облігацій підприємств та боргових зобов'язань інших держав із стабільною дохідністю.

Для мінімізації ризиків у портфелі доцільно:

- вилучити неринкові акції та акції підприємств із відсутністю приросту капіталізації;
- виключити цінні папери зі зниженою ліквідністю або з падінням курсової вартості;
- уникати інвестицій у підприємства без дивідендної політики;
- відмовитися від активів, що не приносять дохід або втрачають ринкові позиції.

У залежності від типу інвестиційної політики формуються різні типи портфельів. Основна характеристика інвестиційного портфеля визначається співвідношенням ризику та дохідності. Для банків виділяють два основних типи:

1. Портфель зростання. Основна мета – максимізація приросту капіталу у довгостроковій перспективі. Акцент робиться на зростанні курсової вартості активів, включених до портфеля.

2. Портфель доходу. Орієнтований на стабільне отримання прибутків у вигляді дивідендів чи процентів. Головна мета – забезпечення регулярного доходу від інвестицій.

Таким чином, ефективне управління інвестиційним портфелем передбачає врахування ризиків, правильний підбір активів і забезпечення стабільної дохідності з урахуванням довгострокових цілей банку.

Основні завдання формування інвестиційного портфеля:

- зниження або повне уникнення ризиків, які можуть виникати під час інвестування;
- забезпечення максимальної ліквідності активів банку; досягнення високої дохідності та надійності вкладень у фінансові інструменти.

Основні елементи інвестиційного портфеля – це вкладення у цінні папери та інші банківські інвестиції. Банківські інвестиції в цінні папери в Україні класифікуються так:

1. Портфель цінних паперів для продажу – цінні папери, які купуються на короткий термін із метою продажу внаслідок змін процентних ставок, потреби у ліквідності чи появи альтернативних варіантів інвестування.

2. Торговий портфель – цінні папери, придбані для швидкої перепродажі, що дозволяє отримати прибуток на короткострокових змінах ринкової вартості.

3. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії – залежно від характеру взаємодії й рівня контролю банку над фінансово-господарською діяльністю цих компаній.

4. Боргові цінні папери до погашення – це папери з фіксованими платежами та строками погашення, які банк утримує до завершення їх терміну.

Професійна діяльність на фондовому ринку, яка включає торгівлю цінними паперами, здійснюється торговцями цінними паперами – суб'єктами господарювання, для яких це основний вид діяльності, а також банками. До неї належать:

- Дилерська діяльність – здійснення угод купівлі-продажу цінних паперів від свого імені за власний рахунок із метою перепродажу.
- Брокерська діяльність – укладення угод від імені клієнта за його рахунок, зокрема договорів комісії чи доручення.
- Андеррайтинг – супровід емісії цінних паперів, включаючи їх продаж, від імені та за дорученням емітента.
- Управління цінними паперами – діяльність із розпорядження цінними паперами та коштами клієнта з метою їх інвестування та отримання доходів.

Депозитарна діяльність банків передбачає:

- зберігання та облік цінних паперів;
- обслуговування угод із набуття чи передачі прав на цінні папери;
- ведення рахунків клієнтів депозитарних установ.

Інвестиційну діяльність банківських установ можна класифікувати за напрямками:

- вкладення у власну діяльність;
- інвестиційне проектування;
- довгострокове кредитування під заставу цінних паперів;
- портфельне управління активами;

- диверсифікація географічних ризиків;
- підтримка ліквідності та стабільності прибутків;
- оптимізація структури балансу банку завдяки якісним цінним паперам.

Ефективний інвестиційний портфель банку – це сукупність фінансових активів, які забезпечують стабільний дохід і дозволяють збільшити капітал. Водночас формування портфеля потребує ретельного аналізу ризиків.

Національний банк визначає ризик як ймовірність негативного впливу на капітал чи доходи банку через очікувані або несподівані події. Для мінімізації цих ризиків необхідно проводити їх своєчасну оцінку, аналіз і вживати відповідних заходів для їх зменшення.

Отже, ефективність інвестиційної діяльності банків залежить від здатності виявляти та управляти ризиками, забезпечуючи максимальну дохідність і ліквідність активів.

Модель інвестиційної стратегії комерційного банку виконує низку ключових професійних завдань:

- має базуватися на ієрархічному принципі для забезпечення ефективного формування та використання інвестиційного потенціалу банку;
- включає функціональні аспекти через застосування специфічних принципів і функцій, характерних для інвестиційної діяльності;
- охоплює форми, методи та інструменти, спрямовані на раціональне використання інвестиційного потенціалу установи;
- визначає мету й основні завдання інвестиційної діяльності банку.

Таким чином, узгоджуючись із думками провідних фахівців, можна уточнити це поняття наступним чином: інвестиційна стратегія комерційного банку є цілісним, взаємозв'язаним і структурованим механізмом послідовних дій, що враховують ресурсні обмеження. Вона спрямована на забезпечення довгострокової ефективності інвестиційної діяльності банку, зміцнення та стабілізацію його конкурентних позицій на інвестиційному ринку з урахуванням змін у ринковій кон'юнктурі.

3.2. Напрямки оптимізації структури інвестиційного портфеля комерційного банку

Оптимізацію структури інвестиційного портфеля комерційного банку варто проводити за такою моделлю.

$$\begin{aligned}
 z &= \sum_{i=1}^m R_{ai} \times a_i \rightarrow \max_i, \\
 \sum_{i=1}^m a_i &= K; a_i \geq 0, \\
 \frac{\sum_{i=1}^m l_i \times a_i}{K} &\geq l_p, \\
 \frac{\sum_{i=1}^m r_i \times a_i}{K} &\leq r_p,
 \end{aligned}$$

де R_{ai} - середня дохідність при інвестуванні в i -ий портфель;

a_i - кількість коштів, інвестованих в i -ий портфель;

K - вільні грошові кошти, що виділяються на інвестування;

l_i - ліквідність i -го портфеля;

l_p - нормативна ліквідність інвестиційного портфеля комерційного банку в цілому;

r_i - ризикованість вкладень в i -ий портфель;

r_p - норматив ризикованості інвестиційного портфеля комерційного банку в цілому.

Запропонована модель дозволяє раціонально розподілити інвестиційні ресурси між різними спеціалізованими портфелями, які формує комерційний банк. Серед них можуть бути портфелі корпоративних цінних паперів,

недержавних боргових зобов'язань, державних боргових зобов'язань, врахованих векселів, інвестиційних проектів тощо.

Окрім задачі оптимального розподілу ресурсів між такими портфелями, виникає ще одна важлива проблема — визначення найефективніших напрямків розміщення інвестиційних коштів для кожного джерела фінансування. Оптимізація використання ресурсів повинна забезпечити максимальний операційний дохід при мінімальному рівні залучення та витрат. Водночас слід ідентифікувати найвигідніші джерела фінансування, враховуючи нормативи Національного банку України щодо ліквідності та інвестування, а також додаткові обмеження, встановлені інвестиційною політикою.

Розподіл джерел фінансування здійснюється з урахуванням норм обов'язкового резервування, швидкості обороту та витрат на залучення ресурсів. Наприклад, залишки на рахунках клієнтів у національній валюті потребують більших резервів, ніж залишки в іноземній валюті, але мають вищу швидкість обороту. Депозити інших банків не потребують резервування, проте їх оборотність є нижчою, ніж у вкладів до запитання. Власні кошти банків також не резервуються і характеризуються низькою оборотністю. Такий підхід дозволяє класифікувати всі джерела фінансування та визначити порядок їх використання для інвестицій.

Основним джерелом фінансування інвестицій залишаються власні кошти банку. Вони не потребують резервування, мають тривалий період обороту та часто визначаються Національним банком України як рекомендоване джерело для певних видів інвестування.

Швидкість обороту залучених коштів, спрямованих на інвестиції, може значно варіюватися. Це дозволяє розглядати дві основні ситуації: коли період оборотності залучених ресурсів збігається з періодом оборотності інвестицій в певний актив, і коли ці періоди різняться. Від цього залежить вибір оптимальної стратегії розподілу інвестиційних ресурсів.

Таким чином, нехай існує m джерел ресурсів різного типу, що залучаються для інвестування

(m В ,В ,...,В 1 2), причому передбачається можливість використовувати перераховані джерела не тільки

для інвестування, але і для забезпечення інших активних операцій банку. Також існує n пунктів

інвестування (m А ,А ,...,А 1 2), тобто один з формованих портфельів, на які поділяється інвестиційний портфель комерційного банку – портфель цінних паперів, портфель реальних інвестиційних проектів, портфель державних облігацій та ін.

Виходячи з вищесказаного, модель інвестиційного портфеля комерційного банку, що враховує джерела фінансування, має наступний вигляд [6; 9]:

$$\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n \left(\left(1 + \frac{R_{ai} \times T_{ai}}{365} \right)^{\frac{365}{T_{ai}}} - \left(1 + \frac{C_{bj} \times T_{bj}}{365} \right)^{\frac{365}{T_{bj}}} \right) \times x_{ij} \rightarrow \max ,$$

$$\sum_{j=1}^n x_{ij} = A_i ,$$

$$\sum_{i=1}^m x_{ij} = \psi_j (1 - \mathfrak{I}_{ji}) \times B_j ,$$

$$x_{ij} \geq 0 ,$$

$$\sum_{i=1}^m A_i = \sum_{j=1}^n \psi_j \times (1 - \mathfrak{I}_j) \times B_j ;$$

$$\frac{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n l_i \times x_{ij}}{\sum_{i=1}^m A_i} \geq l_p ,$$

$$\frac{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n R_{ai} \times x_{ij}}{\sum_{i=1}^m A_i} \geq R_p ,$$

$$\frac{\sum_{i=1}^m A_i}{Ss + \sum_{i=1}^m A_i} \times 100\% \leq (1 - \mu) \times Ss ,$$

де

x_{ij} - кількість одиниць ресурсу, залученого з джерела

B_j та інвестованого в A_i ;

R_{ai} - середня дохідність від інвестування;

T_{ai} - середньозважений час інвестування;

T_{bj} - середньозважений термін залучення ресурсу;

C_{bj} - середньозважена ціна залучення ресурсу;

$\dot{A}_i$ - частка ресурсів, залучених з джерела, які підлягають обов'язковому резервуванню;

li - коефіцієнт ліквідності пункту інвестування;

lp - мінімально прийнятий рівень ліквідності портфеля;

R_p - норматив прибутковості інвестиційного портфеля;

S_s - сума власних коштів банку.

В сучасних кризових умовах комерційним банкам в Україні необхідно дуже ретельно обирати стратегію управління інвестиційним портфелем, адже значна увага завжди приділяється індикаторам стану фондового ринку, що не завжди дозволяє об'єктивно оцінити його стан. Також, український фондовий ринок досить часто не відповідає потребам зарубіжних інвесторів за показниками ліквідності. Саме тому необхідна мобілізація власних, внутрішніх ресурсів для розвитку фондового ринку та фінансових інститутів за рахунок створення таких стратегій управління коштами, які будуть сприяти підвищенню зацікавленості українських інвесторів у власному ринку.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний портфель комерційного банку розглядається як сформований набір об'єктів фінансового та реального інвестування, призначений для реалізації розробленої банком інвестиційної стратегії та загальної стратегії розвитку.

Сучасні фінансові інвестиції нерозривно пов'язані зі створенням інвестиційного портфеля. Цей процес ґрунтується на принципі, що більшість інвесторів віддають перевагу вкладенню коштів у кілька фінансових інструментів, формуючи певну комбінацію таких активів. Головною метою вибору цих інструментів є побудова оптимального інвестиційного портфеля.

Інвестиційний портфель являє собою цілеспрямовано сформований набір фінансових активів, що використовується для реалізації інвестиційної стратегії, розробленої відповідно до обраної політики підприємства. У більшості випадків основним фінансовим інструментом для інвестування капіталу виступають цінні папери, тому для таких підприємств поняття «інвестиційний портфель» часто ототожнюється із терміном «портфель цінних паперів».

Оптимізація структури портфеля є ключовою проблемою в інвестиційному процесі. Структура визначається співвідношенням коштів, вкладених у різні об'єкти інвестування, і залежить від індивідуальних цілей інвестора. Підхід до оптимізації базується на визначенні критерію, що забезпечує найбільш ефективне використання ресурсів.

Інвестиційна діяльність та процес формування інвестиційного портфеля залежать від широкого спектра різноманітних факторів. На основі аналізу було визначено ключові чинники, що впливають на вибір інвестора: очікувана прибутковість, податкові умови, процентний ризик, кредитний ризик, ризик господарської діяльності, ризик ліквідності, ризик дострокового вилучення коштів, інфляційний ризик і заставні вимоги. Усі ці фактори мають бути враховані під час моделювання інвестиційного портфеля банку.

У рамках формування стратегічних напрямків інвестиційної діяльності вирішуються такі ключові завдання:

1. Визначення оптимального співвідношення різних форм інвестування на різних етапах прогнозованого періоду.
2. Формування галузевої спрямованості інвестиційної діяльності.
3. Встановлення регіональних пріоритетів інвестиційної діяльності.

Управління інвестиційним портфелем – це процес аналізу, планування, формування та регулювання складу портфеля, спрямований на досягнення визначених цілей, забезпечення необхідного рівня ліквідності й мінімізацію витрат, пов'язаних із його функціонуванням. Основними підходами до управління портфелем цінних паперів є:

1. Активне управління, яке передбачає постійний моніторинг ринку, придбання високоприбуткових активів і швидке позбавлення від тих, які не приносять достатнього доходу. Цей підхід спрямований на створення динамічного портфеля, що постійно адаптується до ринкових умов.

2. Пасивне управління, що полягає у формуванні добре диверсифікованого портфеля з наперед визначеним рівнем ризику. Такий портфель утримується у стабільному стані протягом тривалого часу, орієнтуючись на досягнення стабільних результатів із мінімальними змінами.

Сьогодні «Укрсиббанк» є універсальним фінансовим інститутом, який займає провідні позиції у рейтингах банків України та пропонує послуги міжнародного рівня. Спільно зі своїми клієнтами банк працює над створенням більш інклюзивної економіки, роблячи сталий розвиток основою свого довгострокового зростання.

Банк відіграє активну роль у підтримці економіки, обслуговуючи великі й малі компанії, підприємців і приватних клієнтів. Пріоритетними напрямками його роботи є:

- Диджиталізація продуктів і послуг для зменшення паперових витрат, необхідності відвідування відділень і скорочення викидів CO₂;

- Розробка ESG-орієнтованих продуктів і послуг, що відповідають критеріям сталого розвитку;
- Співпраця з клієнтами та партнерами задля спільного досягнення сталих цілей;
- Дотримання корпоративної соціальної відповідальності із регулярним оновленням політик відповідно до змін у законодавстві, технологіях і суспільних запитах;
- Екологічні ініціативи, зокрема енергоефективна реновація офісів і скорочення використання паперу та пластику.

В результаті проведених нами розрахунків можемо зробити наступні висновки:

Частка ліквідних активів: спостерігається значне зростання в 2023 році (54.3%) свідчить про концентрацію банку на ліквідних активах, таких як «Короткострокові рахунки» та «Кошти обов'язкових резервів». У 2021 році цей показник був низьким (15.2%), що могло створювати ризики ліквідності.

Короткострокове покриття (Quick Ratio): Значення показника стабільно зростає, досягнувши 0.115 у 2023 році. Це свідчить про покращення здатності банку покривати короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів.

Частка коштів клієнтів: Практично вся сума зобов'язань банку формується коштами клієнтів (99.99%), що вказує на високий рівень залежності від цього джерела фінансування.

Debt-to-Assets Ratio: Значне зростання у 2023 році (до 1.533) свідчить про перевищення зобов'язань над активами. Це може свідчити про кризовий стан або реструктуризацію балансу.

Отже, в цілому можемо стверджувати, що:

Спостерігається покращення ліквідності через значне зростання ліквідних активів свідчить про зусилля банку з мінімізації ризиків, пов'язаних із недостатньою ліквідністю.

Спостерігається висока частка коштів клієнтів у структурі зобов'язань вказує на ризики у разі зменшення довіри клієнтів до банку. Спостерігається

ризик фінансової нестабільності: у 2023 році перевищення зобов'язань над активами може свідчити про складнощі з підтриманням фінансової стійкості.

Загальна стратегія банку повинна бути орієнтована на зменшення кредитної активності та збільшення інвестицій у цінні папери вказує на зміну бізнес-моделі банку.

В цілому варто зауважити, що інвестиційний портфель комерційних банків в Україні та фондовий ринок значною мірою залежить від операцій з ОВДП. Банки залишаються основними покупцями цього інструменту, поряд із НБУ, що опосередковано вказує на низький рівень залучення інших суб'єктів до роботи з фондовим ринком. Така домінуюча частка ОВДП у структурі ринку не є проблемою сама по собі, але свідчить про обмежену кількість операцій з альтернативними фінансовими інструментами та слабкий інтерес інвесторів до них. Варто зазначити, що подібна ситуація спостерігалася і до 2022 року, а наразі немає суттєвих ознак зміни інвестиційних настроїв на фондовому ринку.

В подальшому необхідно вивчити конкурентні переваги ОВДП порівняно з іншими інструментами інвестування. Також доцільно проаналізувати фактори, які спонукають банки формувати свої інвестиційні портфелі переважно за рахунок інструментів, що рефінансуються НБУ. Для цього слід дослідити дані первинного розміщення та операції на вторинному ринку, звертаючи увагу на строки, ставки, валюти розміщення та суб'єктів угод.

Також, варто проводити оцінку альтернативних інструментів фондового ринку. Потрібно детально проаналізувати альтернативні інструменти, що пропонуються фондовими майданчиками України. Особливу увагу слід приділити строковості укладених угод, адже нині більшість операцій — це спотові угоди, а строкові контракти майже відсутні. Такий аналіз допоможе зрозуміти причини низької активності на ринку похідних фінансових інструментів.

На сьогодні немає доступної інформації щодо системної ліквідності банків, яку можна було б спрямувати на інвестиції в дохідні активи, оскільки після лютого 2022 року Національний банк припинив публікацію відповідних даних.

Також варто зазначити, що інвестиційні стратегії банків зазнали суттєвих змін, тому значна диверсифікація портфелів за рахунок похідних фінансових інструментів чи інших активів, ймовірно, стане можливою лише в процесі відновлення та стабілізації економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю.В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 18. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/14423.pdf>
2. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. *НКЦПФР*. 2014-2024 рр. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
3. Андрейків Т.Я., Сенищ П.М., Сивуляк М.М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. м. Львів. 2017. С.64-70. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf
4. Балянт Г., Прийдун Л. Нормативно-правова основа функціонування банківських установ і напрямки її вдосконалення. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26549/1/%D0%91%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%82%20%D0%93..pdf>
5. Бліхар М.М. Специфіка податково-інвестиційних правовідносин. Адміністративне та інформаційне право. 2019. С.130-137. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/nov/19967/blihar.pdf>
6. Брежнєва – Єрмоленко О.В., Золотарьова О.В., Москаленко К.О. Детермінанти інвестиційної діяльності комерційних банків. Економіка та суспільство. Мукачівський державний університет. 2018. Випуск №19. С. 948-954.
7. Вакалюк В.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Економіка та управління національним господарством. 2017. Випуск 16. С.122-126. URL: http://global-national.in.ua/archive/16-2017/16_2017.pdf#page=122
8. Вакулич Марія М.М., Котлярова Х.М. Оцінка ефективності організації обліку, аналізу та контролю активних операцій АТ КБ “Приватбанк”. Соціально-гуманітарний вісник. 2019. Випуск 25. С. 203-207.
9. Василенко Д.В. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. Київ, 2008. URL <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/1113/1/37.pdf> (дата звернення: 23.10.2024)

10. Василенко Ю.В. Нагорна О.В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка": затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019. № 975. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189> (дата звернення: 3.10.2024)
11. Васюренко О.В. Банківський менеджмент : навч. посібн. Київ: Вид. центр «Академія», 2001. 320 с.
12. Вовчак О. Д. Розвиток стратегічного управління та його особливості в банках з іноземним капіталом. Технологический аудит и резервы производства. 2016. № 4(5). С. 36–41.
13. Вовчак О. Д., Руцишин Н. М. Кредит і банківська справа: підручник. Київ: Знання, 2008. 564 с.
14. Вон О., Романов К. Вдосконалення процесів планування інвестиційної діяльності банку. Регіональна економіка, 2009, №2. С. 126-132.
15. Гаврилів Ю.Т. Проблеми банківської інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів України. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/232.pdf> (дата звернення: 30.10.2024)
16. Городніченко Ю., Кучеренко М. Сучасний стан та шляхи покращення ефективності інвестиційної діяльності комерційних банків. Економічний вісник університету. Вип. № 52. С. 147-155.
17. Данілов О. Д., Івашина Г. М., Чумаченко О. Г. Інвестування: навч. посіб. Ірпінь, 2001. 377с.
18. Демчишина М.О. Інвестиційна політика України: особливості та недоліки. 2018. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18048/Demchyshyna_Investytsiina_polityka_Ukrainy_osoblyvosti_ta_nedoliky.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 27.10.2024)
19. Должанський І., Загорна Т, Удалих О. Управління потенціалом підприємства. Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. С. 362
20. Долінський Л.Б. Проблемні питання кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та

практики: матеріали восьмої міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 13-14 вересня 2019 р. С.267-268.

21. Єпіфанова І. Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини. Економічний простір. 2009. № 23/2. С. 287–288.

22. Жердецька Л.В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банків України на фондовому ринку. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2021. С.11-17.

23. Загородній А. Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. 1072 с.

24. Заєць Є.Р. Удосконалення державного регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності банків України: матеріали інт-т. конф., м.Тернопіль, 2018. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2372/> (дата звернення: 29.11.2024)

25. Замковий О.І. Управління інвестиційним портфелем. Фінанси, банківська справа та страхування: м-во освіти і науки України. Дніпро: НТУ «ДП». 2019. С.5-12.

26. Житар М., Зелінська В. Аналіз сучасного стану формування інвестиційного портфеля банків України та управління ними: проблемні аспекти. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип.28. Ч.2. 2018, С. 54-57.

27. Інфляційний звіт НБУ. Січень 2023 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=6

28. Казак О.О., Чистякова Д.С. Управління ризиками інвестиційної діяльності банків України в умовах розвитку інформаційної економіки. Ефективна економіка. 2021. №3. URL: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10236/1/cesd.org_%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%B8%D0%B9_2021%20%282%29.pdf

29. Кайдаш О.В. Сутність категорії “інвестиції”. Економічна теорія та історія економічної думки. 2019. Випуск 2.С. 3-9. (дата звернення: 12.11.2024)

30. Капран В. І., Кривченко М. С., Коваленко О. К., Омельченко С. І. Банківські операції: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
31. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. 08.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html>
32. Кількість комерційних банків в Україні з 2021 по 2023 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 30.11.2024)
33. Кльоба Л.Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів. Економіка та держава. 2016. № 6. С. 20-24.
34. Кльоба Л.Г. Фінансова безпека та ризики банківської інвестиційної діяльності. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 12. С.6-12.
35. Кондрашова М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону. Держава та регіони (Серія: Державне управління). 2008. №2. С. 118-121.
36. Костюк В.А. Денисенко С.Р. Управління портфелем цінних паперів банку. Гроші, фінанси і кредит. 2017. Випуск 12. С.145-149.
37. Кухта П. Тракткування поняття «інвестиції»: класичний і сучасний підходи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2016. С.29-33. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/121_8.pdf
38. Лебедка В.С., Кисільова І.Ю. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 6. С. 559-563.
39. Левченко Л. В., Турчанінова Д.С. Дієва державна інвестиційна політика як засіб активізації інвестиційної діяльності в Україні. Вісник Львівської комерційної академії. 2011. № 37. С. 94–99.
40. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Київ: «Центр навчальної літератури» (Видання друге, доповнене та перероблене). 2004. 376 с.

41. Марцинкевич В. А. Щодо правової природи пасивних доходів. Економічна безпека держави: теорія і практика. 2021. С.163-169. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/2/29>
42. Мещеряков А. А., Лисяк Л. В. Фінансовий менеджмент у банках: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
43. Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності: збірник наукових праць. №2(29). 2011. С. 110-116.
44. Мороз А. М. Банківська енциклопедія. Київ, 1993. 330 с.
45. Музхер Х.М.Марван. Проблеми та перспективи розвитку державної політики у сфері банківського проектного фінансування. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №23. С.151-156.
46. Національний банк України. Річний звіт 2023. Фінансова фортеця України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf
47. Новикова І. В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.
48. Огородник В. О. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. Економічний простір. 2020. №156. С.202-205. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32621/1/564-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-681-1-10-20200910.pdf>
49. Олійник Я. Економічна сутність інвестиційної діяльності в сучасних умовах господарювання. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю. 2022. С.94-98.
50. Онікієнко С.В. Інвестиційна діяльність банків в економічному аспекті. Банківські технології. 2016. С.12-18. (дата звернення: 4.11.2024)
51. Основні показники діяльності банків. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1> (дата звернення: 1.10.2024)

52. Офіційний сайт «Укрсиббанк» Фінансова звітність. URL: <https://ukrsibbank.com/about-bank/financial-documents/financial-reports/>
53. Офіційний сайт «Укрсиббанк». Банк сьогодні. URL: <https://ukrsibbank.com/about-bank/bank-to-day/>
54. Пантелійчук В.В., Вергун А.М. Сутність інвестиційної діяльності банків. Економічні науки. 2017. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2017/12/Pantelijchuk-Vergun.pdf> (дата звернення: 1.11.2024)
55. Пересада А. А., Майорова Т. В. Інвестиційне кредитування: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 271 с.
56. Побоча К.П., Білюк В.А., Гарник М.О. Сучасні тенденції та проблеми банківського інвестування в Україні: Гроші, фінанси і кредит. 2020. С.285-289. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/48.pdf
57. Побоча К.П. Податкове стимулювання банківського інвестування в Україні. Гроші, фінанси і кредит. 2018. Випуск 36. С.99-102.
58. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2002. 313 с.
59. Присяжнюк Л. А. Особливості формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку банку. Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України: матер. X Всеукр. наук.-практ. конференції. 2019. С.153-154.
60. Про інвестиційну діяльність. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 31.10.2024)
61. Семенча І.Є., Ільченко Г.С. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків України: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет конф., м. Дніпро. 2022. С.70-72.
62. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система. Навчальний посібник. Львів: ЛНУім. І. Франка. 2020. 580с.
63. Слобода Л. Особливості інвестиційної політики банків України в посткризовий період. Регіональна економіка. 2012, №3, С. 140-149.

64. Смолінська С.Д., Самбірська О.Р. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. Економіка. 2019. С.1-5. (дата звернення: 03.12.24)
65. Статистика щодо продажу та погашення ОВДП. У 2023 році уряд залучив від продажу ОВДП на аукціонах 566 млрд грн в еквіваленті, а загалом упродовж воєнного стану – майже 818 млрд грн в еквіваленті. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/u-2023-rotsi-uryad-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auktsionah-566-mlrd-grn-v-ekvivalenti-a-zagalom-uprodovj-voyennogo-stanu--mayje-818-mlrd-grn-v-ekvivalenti>
66. Сумарні активи українських комерційних банків з 2021 по 2023 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (дата звернення: 1.11.2024)
67. Терехов В.М. Інвестиційна діяльність банку. Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики: Всеукр. студ. наук. конф., Київ, 20 березня 2019 р. С.159-161.
68. Тищенко О.І., Тищенко В.В. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2020. С.184-189. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/61_2020/33.pdf
69. Філіпюк І.М. Інвестиційна діяльність банків України. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 24 жовтня 2019 р. С.41-44.
70. Шльончак В. В. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків України. Бізнес-інфом. 2018. №5. С. 351-357.